EL POBLE CATALÀ

Any III
Núm... 294

PREUS DE SUSCRIPCIÓ sense participació a la nostra BIBLIOTECA
CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES.. 4 pessetes trimestre
PAIRSOS DE UNIÓ POSTAL..... 9 pessetes trimestre

Barcelona, dilluns, 3 de desembre de 1906

REDACCIO Y ADMINISTRACIO: PLASSA SANTA AGNA, 17, PRAL.-TELEFON 723

PREUS DE SUSCRIPCIÓ y a un volum trimestral de la nostra BIBLIOTECA
BARCELONA..... 1'50 pessetes cada mes
CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES. 5'00 pessetes trimestre

5 Cts.

ROBUSTINA DURAN Y ESPAÑA — EFICACIA IMMEDIATA en Anemia, Neurastenia, Depressions nerviosas, Clorosi, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme.—Dipósits: Farmacies de Genové, Rambla Centre, davant del Liceu, y de Durán y España, Valencia, núm. 278; dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia.

Dr. MARTINEZ AMADOR Vies urinaries y pell, RAIGS X.—Plassa Catalunya, 22. De 11 a 12 y de 3 a 5 y 1/2 2. Pera obrers: Rda. St. Pau, 39, de 6 a 7 y 1/2 2

MALALTIES INFECCIOSES

La seva curació es ràpida y decisiva usant el SAMBAR MITJÁ. Extracte d'una planta exótica, obra enérgicament pera combatre tantes infeccions com se presenten, rebaixant y fent desaparèixer la febre per alta que sigui, sense deprimir les forses del malalt, ni debilitarli'l cor.

Els metges més eminents han ensajat ab èxit sorprenent, tan preciós remei y recomanen son ús en la Verola, Tifus, Pulmonia, Febres palúdiques y intermitents, de Malta, Puerperals, Traucazo, Escarlatina y altres infectives.

El SAMBAR MITJÁ absolutament inofensiu a totes dosis, en els nens y adults, serveix també com segur preservatiu contra aqueixes malalties, ja que lo mateix pot pendres en perfecte estat de salut, que en els periodes o crisis més greus d'una malaltia, triomfant sempre fins en els casos en que hagi sigut mellcás la quinina y altres antitèrmics.

Demanis en les principals farmacies y en la de l'autor, Rambla de Catalunya, núm. 12.—Venda al engrós: Dr. Andreu, Joan Viladot y J. Uriach y C.ª

Dr. E. Perearnau del Hospital Necker de París. Vies urinaries. Bruc, 6, pral., (entre Trafalgar y Ronda). De 2 y mitja a 5. Festius, de 10 a 12.

COSMOS FOTOGRÁFICO

La fotografia en colors

informes particulars rebuts de la casa LUMIERE, de Lyon ens permeten participar a nostres amics y favoreixedors que a primers de l'any próxim posarem a la venda les tant célebres com esperades plaques AUTO-CROMO pera la obtenció directa dels colors naturals.

Representació exclusiva pera Espanya de les célebres PLAQUES CADETT

Fernández y Carbonell

RAMBLA DE CANALETES, 1.—BARCELONA

JOSEP Mª NOGUERA Corredor Colegiat.—Rambla Santa Mónica, 15, interior. Colocació de capitals. ADMINISTRACIO DE FINQUES. Compra.—Venda.—Hipoteques.—Préstams ab devolució a plassos al 4 y 1/2 per 100 anual.—De 10 a 12 y de 5 a 7.—Telefon 2,293.

OBJECTES D'ART ARTICLES PROPRIS PERA CASAMENTS Y BATEJOS

Devocionaris — Moneders

Tarjeters — Carteres — etc., etc.

CORTS, 642 ** CASA MOYA

DR. TUTAU Malalties de la pell y cabell. Consell de Cent, 286 (entre Rambla de Catalunya y Balmes). De 11 a 1 y de 7 a 8.

L'amnistia y'l nou Govern

A l'esser cridat en Moret pera formar ministeri, vaig pensar desseguida ab la nostra terra, ab Catalunya. El record dels nostres presos y desterrats s'apoderà de mi, fentme passar una nit de fonda tristesa, la diada en que tornava al Govern l'autor de la llei de Jurisdiccions.

Com s'ho pendran els que lluny de nostra patria compten els minuts de les llargues hores del desterro?

Quin desconsol pels que dintre de les presons, esperen ansiosos que'l Govern compleixi la paraula donada an els representants de Catalunya!

Fentme aquestes preguntes pensava en tots els desgraciats, a qui d'un moment a l'altre havien d'obrirse les portes de les immondes presons d'Espanya; pensava ab els obrers a qui llurs families necessiten ab tanta urgencia, pensava sobre tot, ab en Rectó, vell y malalt, a qui una carta que acabava de rebre den Manau, me pintava desconsolat, neguitós, tement deixar els ossos a la presó.

Si tota aqueixa gent, si molta altra menys directament interessada ab l'amnistia ne desconfiava ja d'aqueixa, si part de la prempsa autonomista y nacionalista's cridava ja a engany, pensant que el Govern se'ns havia burlat una volta més, ¿quina impressió no havia de fer en els nostres presos y en els nostres exilats, la nova inesperada de que tornava al Govern l'home que fa pocs dies feia l'apelogia de la llei de Jurisdiccions, havia intervingut en els últims debats y no havia dit un mot acceptant la proposició d'oblit, den Salmeron, ni s'havia adherit a l'oferiment del Govern?

Aumentava les meves precaucions, la circumstancia de fer poques hores de haver escrit a la Junta de Solidaritat, an en Roca y Roca y an en Cambó, manifestantloshi que podion notificar an els exilats que's presentessin a Madrid, ont mitjansant una instancia al Suprem de Guerra y Marina, se'ls donaria de moment la llibertat provisional per tramitarse després l'indult corresponent.

Jo no vivia ni sossegava desde la nit de la crisi, perquè si aquells exilats se presenten,—me deia jo— y'l nou Govern els diu que d'allò de l'amnistia ell no n'ha dit res, y me'ls empresona? Y si algú s'ha apressat, confiant ab les cartes meves escrites aconsellantlos que accepessin la situació exigida, què diran de mi, quin concepte's formaran de la meva llengeresa?

L'idea d'una responsabilitat personal, d'un desengany terrible pels nostres compatricis, m'ha decidit a fer una *hombrada* aqueixa tarde.

Sense dir res a ningú, sense consultar ab correligionaris, sense demanar parer als bons companys de Solidaritat, a les cinc de la tarde, a la llum del dia, de la manera que's fan les coses que no s'han d'amagar, m'he presentat a la presidencia del Consell de ministres.

N'hi havien arribat cinc o sis, de ministres, y'l Consell estava a punt de reunirse.

El president, l'home del dia, l'arbitre *d'Orient*, acabava de donar l'ordre terminant de que no estava visible per ningú, ni diputats, ni alts funcionaris.

La consigna era tant formal, que s'extenia an els *propris ex ministres*, que se n'entornaven solemnes y contrariats.

Un grupu numerosissim de periodistes bellugadissos y agitantse febrosos, en busca de noves y de *frases*, me va crucificar materialment a *cuchufletas*.

—Però vostè aquí? Que potser porta algun recado den Salmerón? Ont s'ha deixat el *xiulet* al venir a la Presidencia? Ca, no'l veurà pas, l'ordre es formal, l'arcalde de Barcelona se n'acaba d'anar sense haverlo pogut veure!—

A pesar de tot, insisteixo, dic ab tò imperiós al *portero mayor* que passi'l recado, y al cap d'alguns moments, dret com un pal, grave y cerimoniós, el *portero mayor* diu ab veu campanuda davant dels periodistes sorpresos y intrigats:—*Puede pasar el señor Junoy.*

Entro en el despatx del President y als pocs segons apareix aquest, olímpic, majestàtic, somrient.

Li explico ab breus paraules l'objecte y l'urgencia de la meva visita. Justifico la curiositat, perentoria, impertèrrimament, y a *boca de jarro* li faig dues, tres preguntes seques, clares, contundents.

El *gran home*'s queda serio y pensatiu. Ab dues paraules amables diu que respecta les meves presses, que's fa càrrec dels mòvils y dels sentiments, de la meva inquietut.

—Jo li contestaré ab tota sinceritat—me diu—després de complir el deber de cortesia de consultar als meus companys de Govern.

Però per de prompte, en obsequi a la tranquilitat de les persones per quina llibertat vostè s'interessa, li aveno y l'autorizo pera fer públic que personalment faig meva la promesa feta pel Govern anterior.....

Surto del despatx del president y s'em tira a sobre una verdadera tribu de nois de la prempsa.

No tinc més remei que explicalshi l'entrevista y corrent me'n torno a casa per escriure aquestes ratlles en EL POBLE CATALÀ, a les que poso fi demanant a tots el companys de Diputació que vinguin desseguida a Madrid a resoldre ab activitat aqueixa qüestió de l'amnistia que si interessa a tants desgraciats de tota Espanya, es ja punt de dignitat pera'ls presos y desterrats de Catalunya.

EMILI JUNOY

Carta de Madrid

L'agitació continúa. El saló de Conferencies semblava avui un vesper pel brugit que allí se sentía y per les fletades que les males llengües donaven al ministeri. Els canalejistes estan avui encara més furiosos que ahir, que es tot lo que's pot dir. Fins menassen passarse a la República y anunceien la revolució. A jutjar per la temperatura del Congrés, Espanya està a punt d'esclatar, en vigilies de grans aconteixements. Emperò a fora hi ha una fredor esfereidora, y suposo que a provincies els deu haver deixat perfectament tranquils el que als canalejistes els hagin deixat fóra de la taula del presupost pera posarhi els seus enemics, els moretistes; perquè als que no vivim de la política, tant fástic ens fan els uns com els altres, y al cap-l'avall no deixa de produir certa alegria el veure com tota aquesta gent d'aquí's van destrossant y desacreditant ells tots sols; descrèdit que es necessari pera preparar l'enfonzament de les oligarquies imperants.

Més deixemnos de filosofies y anem al gra. El fet es que una gran part de la majoria se mostra disposada a donar un disgust al Govern.

La situació d'aquest es verdaderament difícil. Es la gent d'aquí molt desmemoriada, impressionable, faltada de judici y de serenitat, disposada a oblidarho tot, quan les prosobre'l passa; [illegible] en el tirar terra a planxa den Moret quan deia que tenia el decret de disolució a la butxaca, y deixà'l poder per la seva manifestació clara y explícita de que no podia governarse ab la majoria actual, que a l'acceptar ara la Presidencia del Consell, al cap de cinc mesos mal contats d'aquella crisi, se necessiten per part de la majoria y den Moret unes *fragaderas* monumentals. Y encara això no es lo pitjor, perquè han passat cinc mesos que en política madrilenya aóu casi una eternitat; però es que en Moret deia la setmana passada que estava en desacord ab el Govern den López Domínguez perquè entenia que devia donarse preferencia al debat dels pressupostos sobre'l de la llei d'Associacions, en contra de l'opinió de l'allavora quefe del Govern y del president del Congrés. D'aquí la dissidencia y la crisi, que ha portat com a conseqüencia la situació moretista.

Doncs ara bé. Si en Moret té de donar preferencia a l'aprovació del pressupost sobre els demés projectes de llei, undrà l'oposició enèrgica dels republicans y extrema esquerra de la majoria; si no ho fa així, tindrà la dels conservadors, y's trobarà en contradicció ab sí mateix, no respecte a lo que hagi dit o fet cinc mesos enrera, si no respecte a lo que va dir la setmana passada, lo que ha tingut tant extraordinaria trascendencia que ha ocasionat una crisi política, de gravetat poques vegades vista.

Està clar que les contradiccions den Moret són el nostre pa de cada dia, y que ja hi estem acostumats, però aquesta es tant grossa, tant monumental, que no té atenuant possible, ni modo de feria passar sense un desprestigi personal que quan menys el coloca en una situació ridícola.

Així es que, donant per descomptat, com ja deia ahir, que l'agitació d'aquests dos dies passarà pel poderós motin de que són pocs els que tenen prou independencia dins de la majoria pera rebelarse contra'l Govern, y més poca encara'ls que poden indisposarse ab el Palau, que ben clarament ha demostrat les seves simpaties pera en Moret, que segons les propries teories dels liberals es avui quefe del partit perquè es quefe del Govern, teoria extranya y antidemocràtica, quina conseqüencia es que'l quefe del partit liberal es nomenat de reial orde; descomptant tot això y fins portant els optimismes al punt de suposar que en Canalejas no tirí ab bala y que la natural eloqüencia den Moret s'imposi y's fassi aplaudir per la majoria, així y tot, la situació den Moret es tant falsa, que no crec sigui possible que pugui sostenirse en el Poder ab les Corts obertes.

La conseqüencia es que, o bé's tancarà el Parlament dintre pocs dies avensant les vagues de Nadal, o que en Moret compta ab el decret de disolució.

No es creible aquesta segona hipòtesi, o més ben dit no es verossimil, més tampoc la crec impossible.

Crec que'ls meus llegidors recordaran que temps passat, quan tothom assegurava que en Moret tenia el decret de disolució a la butxaca, jo era dels pocs que negaven la certesa de la noticia. Jo tenia motius pera poder assegurar sense por d'errarme, puix no podia dubtar degut a l'origen de la meva informació. Doncs ara bé: jo continúo ab relacions ab aquella mateixa font y avui ja no m'atreviria a assegurar que si en Moret tingués una votació contraria en el Congrés, se li negués el decret de disolució de les actuals Corts.

Ja sé que diran que això fora un disbarat que es inverossimil. No ho nego pas; més no dubtin que es possible. Possible, no probable, perquè repeteixo que lo probable es que se tanquin les Corts d'aquí pocs dies, a no esser que la majoria's mantingui unida pera apoiar al Govern.

El resultat es que la situació política, lluny d'haverse aclarit ab la crisi, s'ha embollicat encara més, y continuem dintre del règim d'inestabilitat, que es la malaltia que caracterisa aquests darrers temps de la política espanyola.

Y acabo aquesta llarga carta donàntloshi una bona nova. Es aquesta, l'haver sigut prorrogat el *modus vivendi* ab Fransa *sine die*, es a dir, per temps indefinit, denunciantse per ambdues parts ab tres mesos d'anticipació. Aquest *modus vivendi* solida nostres relacions comercials ab Fransa, allunya'ls perills de tractats ruinosos pera Espanya y la guerra de tarifes, que fora realment lamentable que s'hagués de sostenir ab nostres veins.

Respecte a Alemanya, les noves que corren aquí són pessimistes; més jo no crec que aquesta nació trenqui ab nosaltres, puix una guerra de tarifes ab Alemanya'ns faria poc mal y en cambi la francesa y anglesa se'n beneficiarien, puix aquestes dues nacions estan en aptitut pera substituir ab ses manufactures en el mercat espanyol a les alemanyes, y això no li convé a Alemanya.

Poden donar gracies, els industrials espanyols, a l'intransigencia dels vinaters del Mitjdia de Fransa y als cervesers alemanys que han salvat, sense pensarho, a la producció espanyola, de les maquiavèliques combinacions den Sitjes y den Navarrorreverter. Salvat, de moment, perquè malgrat els *modus vivendi*, es precís que visquin previnguts y en actitut de defensa.

JOAN RIVERA

EN HONOR DEN PI Y MARGALL

Les vetllades commemoratives DEL DISSABTE

Aplec Catalanista Republicà

Abans d'ahir a la nit celebrà aquesta entitat l'anunciada vetllada en commemoració del quint aniversari de la mort den Pi y Margall.

Obrí l'acte el president de l'Aplec, senyor Roig y Pruna, qui entre grans aplaudiments de la concorrencia cedí la presidencia al diputat provincial federalista don Francisco Pi y Sunyer, que ab breus paraules agraeix la fineza que té ab ell la Directiva de l'Aplec.

En Miquel Balmes digué que baix l'ombra de les doctrines den Pi s'hi amaguen individus que les prostitueixen, puix que una traició a la doctrina federal ha sigut aquell discurs pronunciat al Congrés ferint els sentiments dels portuguesos.

En Xavier Gambús comensa explicant el fonament de nostre nacionalisme pera venir a la conclusió de que quan Catalunya ha volgut reivindicar la seva personalitat, ha demanat l'autonomia, com a base del partit federatiu, y s'ha declarat republicana, perquè s'ha desenganyat d'anar a demanar justicia a les graonades del trono.

«Ja veiu com an en Pi y Margall—diu—republicà y autonomista, podem considerarlo com el nostre precursor. Ja veiu com an en Pi y Margall podem considerarlo com l'esperit més fondament català de tots els nostres pensadors y de tots els nostres polítics.»

El senyor Casals llegí un sonet del senyor Redondo, dedicat a la memoria den Pi.

El senyor Massagué parlà de la República, afirmà que la República era l'ordre, la República federal, l'única compatible ab els nostres anhels de llibertat.

El senyor Josep Serrat digué que den Pi va morirne'l cos, però son esperit viu en tot Catalunya. Ell, l'apòstol, va llençar sa bandera al poble y ara aquelx l'enarbora com a sa propria senyera.

En Roig y Pruna comensà fent constar la adhesió den Lluís Manau a l'acte que's celebrava.

Recordà que Catalunya, agraida an en Pi, va portarlo a la presidencia dels Jocs Florals; «jo crec—afegeix—que al sortir d'aquella festa va iniciarse aquest gran moviment de Solidaritat catalana.

«An en Pi li digueron home de gel, perquè era conseqüent y perquè era tolerant. Per això van glorificarlo'ls joves de Catalunya.»

Analisà varis punts del programa federal y assegurà que ell entro'l programa den Pi y les Bases de Manresa, hi veu la constitució catalana del pervindre.

Després d'haver parlat, va llegir el senyor Roig y Pruna un telegrama del senyor Salvatella, excusantse d'assistir a l'acte. També excusà'l senyor Roig l'asistencia del senyor Vallès y Ribot.

Després fou llegida la llista d'adhesions, que son molt numerosos.

El senyor Pi y Sunyer digué que un Pi pot considerarse com l'esperit més català de tots els que han intervingut en la política espanyola.

«Se l'acusa d'haver sigut mal governant en el 73. No; aleshores demostrà en tot cas tenir un excés de bona fe y d'honradesa política. S'ha de compendre com estava l'Espanya d'aquell temps y s'veurà que en Pi no podia fer miracles.»

Parlà, a continuació, del problema nacional de Catalunya.

«Cada dia'ns trobem menys distanciats els autonomistes catalans. Avui ja casi tots ells s'han declarat republicans, y'ls pocs que encara no se n'han dit, s'hauran de convèncer de que precisament la República serà la salvació de les classes conservadores.

»Si volem l'autonomia de la nostra patria, hem de prescindir de la monarquia.»

Acabà ab un bell paragraf enaltint la federació dels pobles.

Al finalisar el senyor Pi son parlament, sigué fortament aplaudit per la concorrencia que així mateix va aplaudir tots els discursos que's pronunciaren.

Associació Nacionalista Radical "Progrés,,

El dissabte al vespre se celebrà la vetllada dedicada a don Francisco Pi y Margall. Va presidirla'l senyor Gasòliba, al costat del qual hi havien delegats de les Unions Republicana y Radical.

El president obrí la sessió, anomenant a Pi iniciador de les idees federalistes, avui tant propagades y en altres epoques considerades atrevides y utòpiques, lo que demostra que l'insigne patrici va senyalar el pervindre.

El senyor Ferrons digué que al morir en Pi va morir l'home honrat, y que s'ha provat que les obres dels grans homes sols són conegudes després de sa mort, podentse dir d'ell que jamai va portar el poble a l'engany.

El senyor Espigó llegí fragments d'articles y discursos den Pi referents a Cuba, Montjuic y al federalisme.

El jove senyor Julià feu notar l'oposició den Pi al criteri *chauvinista*. Parlà de l'anarquisme y de la llei, manifestant que en Pi fou fervent apòstol d'una idea y precursor del Nacionalisme, devèntsel imitir per medi de la propaganda individual.

El senyor Salat parlà en representació de la Joventut Republicana Federal de Barcelona, defensant l'Autonomia y'l pacte com a base de les nacionalitats.

Sostingué que en Pi y Margall jamai fou polític d'ofici, y combatí, historiantla, la monarquia borbònica. Combaté igualment la llei de Jurisdiccions y terminà demanant a tothom que contribueixi a realisar l'aspiració den Pi y Margall.

El senyor Caldés y Arús, redactor de *La Tralla*, llegí un treball sobre l'orientació que marcà'l gran català, al qui calificà de profeta y de la més gran figura del sigle XIX.

El senyor Bo y Singla digué que en Pi fou el gran incomprès. Senyalà sa acció política y social a fer y provà la necessitat de seguir y fer triomfar ses idees.

El senyor Montaner llegí trossos selectes de diversos treballs den Pi y Margall.

El senyor Rossellò, director de *La Protesta Catalana*, aportà a l'acte l'adhesió de l'Unió Republicana, enaltint la Solidaritat y traciant del concepte de les nacionalitats.

Se referí als fets de la nit del 25 de novembre, que condemnà ab paraules vibrants y enèrgiques.

Se felicità de la germanívola concordia existent entre'ls partits que tenen rels en la opinió de Catalunya.

El senyor Isart Bula, en nom de l'Unió Radical, elogià an en Pi, afirmà son afecte a la Solidaritat y sostingué que l'implantació del programa federal seria'l millor homenatge a l'autor de *Las luchas de nuestros días*.

Resumí'ls discursos el senyor Gasòliba. Estudià l'evolució filosòfica del sigle XVIII, que en Pi y Margall continuà y aixamplà al parlar de la qüestió social en un temps en que poques persones se'n preocupaven influit pel pensament den Proudhon. «Això—diguè—va ferlo'l primer libertari, sembrant aquí una idea nova. Califica al federalisme de fill de l'Acracia y pare del Nacionalisme. Se manifestà contrari a l'hegemonia de Catalunya a Espanya. Va emetre judicis particulars sobre la Solidaritat catalana, la Comissió de la qual si vol fer res pràctic, digué, deu convertirse en Junta revolucionaria y no en motor electoral.»

Tots els oradors foren aplaudits.

Moviment autonomista

Reus. — S'ha comensat a publicar en aquesta ciutat l'anunciat setmanari nacionalista republicà *Foment*, portaven del Foment Republicà Nacionalista.

De la *Presentació* que publica en son primer número, ne tallem les següents parrafades:

«L'aparició d'aquest periòdic, obeeix únicament a la necessitat imperiosa de propagar per tots els medis que'ns siguin possibles, nostres ideals d'Autonomia y República que sintetisa'ls de Justicia y Llibertat; nostres aspiracions, ben concretades estan en el manifest que publicà'l Foment Autonomista Nacionalista.

Per ells bregarem sense descans; però bregarem ab l'amplitut de miras, ab la serenitat del que té plena concieneia de lo que vol; del que sab sixecar els ulls del clos de terra que trepitja pera esguardar el gest imponent del poble que's mou febrós a l'escalf d'un sublimat desitg, del poble que aspira a gaudir la Vida en tota sa intensitat, que coneix el dret que té a gaudirla y que's disposa a fèrsel respectar.

Nosaltres, doncs, que'l sentim ab tota sa potencia aquest desitg, que'l considerem el més digne, la més justa aspiració dels pobles y gario [illegible] en el deber de propagarlo els cors.»

Agraim la salutació que dirigeixi en tots prompsa nacionalista y republicana, y desitgem que les campanyes de *Foment* sembrin en els cors dels reusencs la bona llevor de República y d'Autonomia.

Estudis Universitaris catalans. —*Càtedra de viti-vinicultura.*—Aquest vespre continuarà ses llissons sobre aquesta materia don Manuel Raventós, en la sala d'actes de l'Ateneu Barcelonès y a l'hora de costum.

Estació enotècnica d'Espanya a Cetà

Estatística comparativa de l'importació agrícola espanyola a Fransa durant l'octubre de 1906.

VINS.—Durant el passat octubre Espanya ha enviat a Fransa per les Aduanes de Banyuls i de la República 11,286 hectòlitres de vins ordinaris y 20,519 de licor que somen, en conjunt, 40,805 hectòlitres. En el mateix mes de 1905 nostra *importació* fou de 31,633 hectòlitres, lo que dona una diferencia a favor d'octubre de 1906 de 9,172 hectòlitres.

El *consum* francès de vins espanyols ha sigut durant aquest mes de 32,821 hectòlitres que afegits als 177,968 dels nou mesos anteriors somen 210,189 hectòlitres, valorats en 12.156,000 francs.

L'*importació* desde primer de janer al 31 d'octubre d'enguany dels nostres vins a Fransa, ha sigut de 42,453 contra 594,824 que varem importar en igual temps d'enguany darrer, per lo que resulta una diferencia contra de 1906 de 495,641 hectòlitres.

Italia, durant el mateix mes d'enguany, ha importat 343 hectòlitres contra 42,824 que va enviar en el mateix mes de 1905.

Al *consum* francès han passat durant el mes d'octubre d'enguany 1,041 hectòlitres de vins italians, mentres que'l dels espanyols puja, com hem dit, a 32,821 hectòlitres.

Alger ha *importat* a Fransa en el mateix mes de octubre 320,937 hectòlitres de vins ordinaris y 5,457 de mosts freses y misteles, que fan en conjunt 326,394 hectòlitres.

Tunis ha *importat* en el mateix mes, 288 hectòlitres.

D'altres paisos s'han importat 1,152 hectòlitres de vins ordinaris y 4,928 de vins de licor que fan un total de 6,080 hectòlitres.

OLIS.—Durant el mes d'octubre han arribat de Espanya 19,700 kilograms d'oli que afegits als 4.488,600 arribats en els nou mesos anteriors, somen 4.507,700 kilograms. En el mateix mes de 1905, varem importar 47,800 kilograms, o siguin 3.639,100 més que en els deu de 1906.

En els deu primers mesos de 1905 varem importar 8.146,800 kilograms o siguin 3.639,100 més que en els deu de 1906.

El consum dels nostres olis a Fransa durant el mes d'octubre d'enguany ha sigut de 25,200 kilograms, que afegits als 482,300 consumits en els nou mesos anteriors, somen 507,500, quin valor s'estima en 452,000 francs. Italia, durant el citat mes, ha *importat* 475,100 kilograms, que afegits als 11.131,000 importats en els nous mesos anteriors, fan un total de 11.606,100 kilograms.

El *consum* dels olis italians a Fransa, ha sigut, durant el citat mes d'octubre de 1906, de 280 100 kilograms, mentres que'l dels espanyols puja a 25,200 kilograms, per lo que resulta una diferencia en contra d'Espanya de 254,900 kilograms.

FRUITES.—L'*importació* de les nostres fruites a Fransa ha sigut durant el mes d'octubre de 1906, de 3.239,300 kilograms, que afegits als 56.067,800 importats en els nou mesos anteriors somen, kilograms 60.207,100, quin valor puja a 11.407,000 francs.

En el mateix mes de 1905, l'importació fou de 1.078,100 kilograms resultant una diferencia a favor d'octubre de 1906, de 2.161,200 kilograms.

LLEGUMS (verdes y seques).—La seva *importació* ha sigut durant el susdit mes de 1906, de 357,900 kilograms que afegits als 16.463,000 importats en els nou mesos anteriors somen 16.820,900 kilograms, valorats en 2.020,000 francs.

SAFRÀ.—En el mateix mes d'octubre han entrat a Fransa 7,100 kilograms de safrà, que afegits als 35,900 que arribaren en els nou mesos anteriors, fan un total de 43,000 kilograms, valorats en 2,795,000 francs.

En resum: dels datos que acabem de consignar se desprèn que comparada la nostra *importació* d'octubre de 1906 ab la del mateix mes de 1905, resulta que ha augmentat en *vins*, 9,172 hectolitres; en *fruites*, 2,161,200 kilograms, y ha disminuit en *olis*, 28,100 kilograms.

El valor total de tots els productes espanyols importats a Fransa durant els deu primers mesos de l'any 1906 puja (segons el modo de calcular de les estatístiques franceses) a 132,685,000 francs, y'l dels productes francesos *exportats* a Espanya pugen a 100.626,000 francs, resultant un *benefici* a favor d'Espanya de 32,059,000 francs.

CETA.—Per aquest port han vingut d'Espanya durant el mes d'octubre darrer 119 hectolitres de vins ordinaris y 1,229 de licor y misteles. D'aquests y dels existents en *Entrepot* han passat al consum 1,348 hectolitres.

Vins espanyols a Cetà

Alacant, de 13 a 15 grans, de 28 a 30 francs; idem, de 12 a 13, de 25 a 27; Benicarló, de 12 a 13, de 00 a 00; Catalunya, de 00 a 12, de 00 a 00; Priorat, de 14 a 15, de 00 a 00; Tarragona (Vendrell), de 00 a 12, de 00 a 00; Utiel (tipu Aragó), de 00 a 12, de 23 a 25; Valencia, de 13 a 14, de 25 a 27; idem, de 00 a 12, de 23 a 24; Vinaroz, de 00 a 12, de 23 a 24; Moscatell (de 9 a 10° de licor), de 00 a 15, de 46 a 48; Mistela blanca (de 9 a 10° de licor), de 12 a 15 de 00 a 00; idem roja (de 9 a 10° de licor), de 12 a 15, de 00 a 00; Vi blanc sec d'Andalusia, de 12 a 14, de 00 a 00; Vi blanc de la Manxa, de 12 a 14, de 00 a 00; Vi blanc de Catalunya, de 00 a 12, de 00 a 00; Xerès y Málaga, de 00 a 260 francs.

Altres productes espanyols entrats a Cetà y a Marsella

OLIS: els 100 kilógrams, extra fi, de 115 a 125 franc; superfi, de 105 a 110; fi, de 00 a 00; Aragó, de 130 a 135 francs.

ALCOOLS: de vi, bon gust, de 65 a 70 francs hectolitre; de brisa, de 65 a 70; Nord, de 48 a 49; Nord extrafi, de 49 a 50; cognac, de 65 a 200 francs.

SUCRES: de 62 a 64 francs els 100 kilos; cristalitsats, de 54 a 55; en *sulegó*, de 35 a 37; bastards, de 27 a 28; en brut, blancs, de 26 a 27; rojos, de 24 a 25 francs.

SUROS: els mil, superfi, de 25 a 35 francs; fi, de 15 a 25; ordinari, de 10 a 15 francs.

FORRATGES: fé, de 11 a 12 francs; sufala, de 10 a 11; palla, de 4 a 5; garrofes, de 12 a 15; segó, de 14 a 16 francs els 100 kilos.

FRUITES: peres, de 25 a 32 francs; raims, de 40 a 50 francs; pomes, de 20 a 25 francs; tomàtecs, de 24 a 25 francs; magranes, de 60 a 70 francs el mil; llimones, de 25 a 30 francs el mil; taronges, de 00 a 00; mandarines, de 00 a 00 francs.

FRUITES SEQUES Y LLEVONS: ametlles d'Alacant, de 000 a 000 francs; de Cartagena, de 215 a 225; de Mallorca, de 210 a 215; ab closca, de Tarragona (mollar), de 115 a 120; de Cartagena, de 00 a 00; avellanes de Tarragona, de 000 a 000; ab closca, de 00 a 00 francs; panses de Málaga, de 10 a 14 francs la caixa de 10 kilógrams; de Denia, de 75 a 80 francs els 100 kilógrams; prunes seques, de 000 a 000 francs; figues, de 30 a 40; pinyons, de 110 a 112; cacauets, de 00 a 00; anís de Málaga, de 85 a 95; cumi, de 00 a 00; escaiola, de 20 a 22 francs.

LLEGUMS: (verdes y seques) cebes, de 14 a 17; alls, de 00 a 00; patates, de 10 a 11; llentics, de 22 a 26; fesola, de 25 a 40 francs.

VARIS: safrà, de 85 a 90 francs el kilo; pebre mòlt, dols, de 70 a 110 francs els 110 kilos; marcs, de 25 a 35 francs; el grau d'acid tartàric, de 1'10 a 1'20; en brut, de 60 a 90; el grau de bitartrat, de 130 a 140 francs.

(1 de desembre)

INFORMACIÓ DE BARCELONA

Carnet d'avui.—*A dos quarts de deu del vespre*: Conferencia den Layret a l'Ateneu Enciclopèdic Popular.—Conferencia den Mer y Güell a l'Ateneu Catalanista de Gracia.—Continuació de les llissons de viti-vinicultura del senyor Raventós, a l'Ateneu Barcelonès.—Conferencia den Casades y Gramatxes sobre

CAMISERIA SANS, Boqueria 32 Especialitat en los Camises a mida.

Una obra den Berga y Boada.—Aquesta darrera setmana estigué exposada a cán Parés una hermosa obra escultòrica titolada «Pro Patria», den Berga y Boada, el distingit artista oloií, que constituí el premi guanyat per en Pau A. Juncosa en els Jocs Florals celebrats enguany a Olot ab son treball «Cervantes y Catalunya».

Una cullerada de l'Elixir del doctor S. Sánchez, abans de dina, obre la gana y prepara'l ventrell pera una bona digestió.

Teatres.—Avui, a les nou del vespre, en el teatre Principal, l'«Escola Orfeònica», ab ses tres seccions d'homes, senyores y nois y dirigida per son inestre don Artur Marcet, donarà un concert a benefici de l'«Associació Protectora de la Maternitat», concert que's regirà pel següent programa:

Primera part.—Per les tres seccions: «Salutació dels cantors» (himne de l'«Schola»), Marcet; «La vaca perdudo», Gevaert; «El rossinyol» (solo per la nena Eugenia Roca), cansó popular; «L'hostal de la Peira», Sancho Marraco; «Follies I» (solo per en Joan Valls), Garcia Robles; «Sardana», M. Serra.

Segona part.—Per la secció d'homes: «L'emigrant», Vives; «Kyrie», Josephon; «Serenata», Otto; «Els tres tambors», Morera; «Negra sombra», Montes; «Cansó de nois», Grieg.

Tercera part. — «Pater noster», Gounod; «Follies II» (solo per l'Agustí Casanova), Garcia Robles; «Trista fil...», Pedrola; «La lluna», Borràs de Palau; «La Patria Nova» (solo pel baix en Conrat Grigalt), Grieg.

Les obres «Sardana» y «La Patria Nova», seran acompanyades a l'harmonium y al piano pel subdirector en Salvador Pedrola y el professor en Josep Cerozuela.

Lo millor pera débils o convalescents. Una cullerada de l'*Elixir del Dr. S. Sánchez*: tònic general de l'organisme, reconstituint y digestiu.

Secció religiosa.—*Sants del dia*: Sant Francisco Xavier y Santa Magina.—*Sant de demà*: Santa Barbara y Sant Pere Crisòleg.

Automòvils «Vivinus» Bruselles estudiats especialment pera Espanya, preu del chassis 20-24. H. P. 8900 fr. Agent general pera Espanya, A. Padró, Enginyer, Rambla Catalunya, 57, pral.

De l'Ajuntament

Millores a l'Ensanxe.—L'Ajuntament fa públic que la Comissió corresponent té en estudi la transformació de les actuals aceres dels carrers de la zona d'Ensanxe y la seva ampliació fins a la línia de la vorada que limita'l pas destinat a carruatges.

Al mateix temps l'Ajuntament convida als propietaris dels carrers de la mentada zona a que manifestin a la Corporació si estan disposats a donar se cooperació a una millora que per son cost y importancia exigeix el concurs de tots els interessos que té de beneficiar, y en quin cas, constituits per grupus, cada un corresponent a una illa de cases, fassin l'oferta de cooperació que creguin oportuna.

Vida corporativa

Ateneu Obrer de Sant Andreu de Palomar.—Ahir a la tarde, en la sala del teatre d'aquesta societat se celebra una hermosa festa: el repartiment de premis als alumnes de l'escola y l'obertura oficial del present curs.

Presidí l'acte don Ferran Fabra, marquès d'Alella, soci honorari de l'Ateneu, qui tenia als seus costats els senyors Fujol, diputat provincial; el doctor Martínez Vargas, el regidor senyor Galí, el doctor Rodríguez Rufs y senyora, el senyor Milego, donya Francisca Rovira, directora del Museu Pedagògic experimental, el senyor Sans, president de la societat y altres.

Comensà l'acte'l president de l'Ateneu, ab la lectura d'un discurs, en el que enlairà la educació y recomenà la fraternitat entre tots els homes.

Acabà remerciant per la seva assistencia al president senyor Fabra, als representants de l'autoritat y Ateneus y a la prempsa.

Després, uns quants nois y noies de les escoles de l'Ateneu recitaren algunes poesies y discursos, que foren rebuts ab forts aplaudimets pel públic.

El senyor Molins, secretari de la societat, llegí a continuació una Memoria en la que's

donava compte dels treballs realisats durant el curs passat per l'Ateneu Obrer de Sant Andreu.

Seguidament el director de les classes, senyor Tudela, pronunciá breus paraules, recomenant l'unió dels pares y mestres pera educar y instruir integralment els escolars.

El representant de l'Ateneu Obrer de Barcelona fa ús de la paraula alabant l'ensenyansa mixta, es dir, de nois y noies alhora, que segons ell deuen rebre la mateixa educació. Acabá saludant a l'Ateneu de Sant Andreu en nom del de Barcelona.

El representant de la Cambra Mutua Oficial de la propietat de Barcelona, pronunciá encertades frases de felicitació a l'Ateneu per la seva obra meritoria.

El senyor A tayó, fill del regidor del mateix nom, saluda en nom de son pare y propri, a tots els reunits pera celebrar aquesta festa simpática.

El doctor Rodríguez Ruiz, que parlá després, se facilita de la celebració de l'acto; combat enèrgicament el mal estat de l'educació espanyola y l'ignorancia ambient, enlaira l'obra dels Ateneus obrers, que sense protecció del Govern realisen un treba l tant important pera la cultura popular y acaba felicitant a tots y recomanant la germanor y l'unió entre tots els socis.

Donya Francisca Rovira, directora del Museu Pedagògic Experimental, fa un hermós discurs, enaltint l'obra del magisteri y dolentse de la poca veneració que'l nostre poble té pels mestres. Anatematisa l'ensenyansa que's dona en nostres centres oficials y recomana l'implantació y la realisació de la moderna pedagogia, que obre nous y desilluradors horitzons per l'instrucció.

Acabá donant compte dels treballs que en pro de la moderna pedagogia realisa'l Museu que ella dirigeix y felicitá a tots els sostenidors de l'Ateneu.

El senyor Milego, professor de l'Escola de Comers, elogiá l'obra dels Ateneus, manifestant les seves simpaties per aquestes institucions. Acabá ab paragrafs eloqüents, fent remarcar la necessitat de l'instrucció y enlairant la seva missió en la societat.

El doctor Martínez Vargas fa, després, un bell parlament. Pronuncia frases d'agraiment y elogi pel marquès d'Alella, que tant ha protegit aquesta societat. Afirma que l'ignorancia es l'enemic que hi ha que combatre y canta un himne a la familia unida per l'amor, com a base de regeneració. Acaba fent veure als pares la gran missió que tenen le dever de complir ab sos fills, cuidant de la seva instrucció y ensenyansa.

El senyor Pujol, diputat provincial, fa un llarg discurs parlant de Carles I y II, de l'Inquisició, del Roghi y d'una pila de coses més poc relacionades ab l'ensenyansa. Acabá fent algunes recomanacions a les mares pera l'educació dels seus fills.

El regidor senyor Galí saludá als socis, alumnes y mestres de l'Ateneu, fent veure la bona feina que's fa a les classes en les que hi assisteixen més de mil alumnes.

El president pronuncia breus frases de agraiment pels elogis que se li han dirigit y manifestá'l seu amor a l'instrucció y a l'Ateneu de Sant Andreu.

L'acte té fi ab el repartiment de premis als nois y noies de les escoles que aquesta societat sostó.

Societat Barcelonesa d'Amics de l'Instrucció. — A l'acabar dissabte aquesta entitat la sessió pública que ressenyárem en nostra edició d'ahir, celebrá sessió ordinaria, en la qual s'admeteren com a socis numeraris-residents, a don Claudi Omar y Barrera, pub icista, y don Joaquim Paloma y Jorba, mestre.

Se renovà la meitat de la Junta directiva, resultant elegits: Vis president, don Jaume Oliver y Balvey; tresorer, don Josep Maria Campà y Sanmartí; secretari, don Josep Soldevila y Canela; president de la Secció de Belles Arts y Estudis especials, don Manel Albi y Morera; president de la Secció de Pedagogia, don Josep Crusat y Planas, y president de la Secció de Propaganda, don Jaume Trescents y Bosch.

Foren llegits y aprovats els fallos donats pels Jurats que han examinat els treballs presentats al concurs d'enguany optant a s premis quart, sisè y catorzè.

Associació espanyola a favor dels ceos. -Ahir, un quart després de la hora fixada, començà en aquesta entitat el concert anunciat. La gran sala del local de la Associació de Catòlics era plenissima.

El concert resultà tot lo lluit que podia esser, tenint en compte'l petit nombre d'executants.

La primera part, pera orquestra, va esser molt aplaudida.

A les senyoretes que interpretaren algunes pesses de la segona part, se les obsequiá ab flors.

L'acte acabá a quarts de set.

Ateneu Enciclopèdic Popular. —Avui, a dos quarts de dèu del vespre, don Francisco Layret continuará la lectura comentada dels «Principis de Sociologia», den Giddings.

En la sala número 2, se donará, a les dèu, una classe-conferencia de Geografia y Astronomia.

Centre Excursionista de Catalunya.—Avui, dilluns, don Pelegrí Casades y Gramatxes dará, a dos quarts de 10 del vespre, la conversa XXXVIII sobre Arqueologia pera ús dels excursionistes, y que será la quinta referent a la Persia. En ella continuará tractant de l'Arquitectura civil y militar. Descripció de la Sala hypostila de Xerpes.—La sala de les cent columnes, de Darius.—Palaus d'habitació.—Palau de Darius.—Arquitectura civil y militar.—Staker, Takht y Madoré.—Suleiman. — Eobatana.—Susa.—La Apadana d'Artaxerxes. — Wemon.—Les ciutats y ses defenses.—Ciutadella de Susa.—De l'Escultura. — Kalf. — Faràn.—Els procediments y materials de construccions.—Baixos re leus persepolitans. Se projectaran exemples gràfics.

Societat Naturalista de Barcelona. — Ahir a la tarde, en el local de a «Scho a Orpheonica», tingué lloc la reunió preparatoria pera la fundació de la Societat Naturalista de Barcelona.

Després d'alguna discussió va redactarse un projecte d'estatuts, que será sotmès a l'aprovació del senyor Governador civil.

Van esser nomenats els següents senyors pera que formin la Junta directiva. President, en Pau Aguilar; vispresident, en Jaume Saltiveri; secretari, en Joan Panisello; vissecretari, l'Antoni Fenosa; caixer, doctor Cintas; comptador, en Manel Viader; bibliotecari, en Pere Gelats, y vocals, en Francisco Fenosa y en Francisco Ferrer.

Acció económica

Federació provincial de patrons fiequers. — Ahir, a les quatre de la tarde, se reuní en el paranimf de la Casa Llotja la representació dels fiequeas de la provincia, convocats per la Lliga Industrial del ram, pera constituir, d'acord ab el darrer Congrés, la Federació de fiaquers.

Per delegació de l'arcalde accidental va presidir l'acte el regidor senyor Oliva, qui obrí la sessió y exposá l'objecte de la mateixa. El president de la Lliga, senyor Sagrera, explicá la missió que correspon a l'assamblea y donà gracies a l'Ajuntament, a la Junta de Llotja y a la prempsa.

El senyor Domènech llegí la memoria de secretaria, en la que exposa'ls treballs fets per la Comissió y després la llista de delegats a la Assamblea y les adhesions rebudes del reste de Catalunya.

S'aprova haver visi ab disgust que'l Centre Gremial de Sant Honorat no s'hagi adherit a la reunió.

Per unanimitat queda constituida la presidencia en aquesta forma:

President, don Pere Quer, de Barcelona; vispresident primer, don J. Font y Pedrell, de Vic; segon, don Joan Martí, d'Igualada; secretari primer, don Ramon Lli y Juncosa, de Vilanova y Geltrú; segon, don Josep Bellavista, de Granollers, y secretari general, don Francisco Fontanills, de Barcelona.

El senyor Quer doná les gracies pel càrrec que se li havia conferit y demanà a tots els reunits que exposessin les seves proposicions y iniciatives.

El senyor Domènech llegí, per encàrrec de la Comissió organisadora de la Federació, el parer de bases, que quedà aprovat en aquesta forma:

«La Comissió organisadora de la Federació Provincial de Fiequers, nomenada en reunió general de la «Lliga», celebrada'l 15 del passat novembre, a l'objecte d'activar la formació del reglament que deu regular el funcionament de dita entitat, té l'honor de sotmetre a l'estudi de s reunits les següents bases:

»1.ª Se constituheix en aquesta ciutat una Associació titulada «Federació d'industria s fiequers de la provincia de Barcelona», qual domicili estará en el carrer del Carme, 10, principal.

»2.ª Concorreran a la formació y constitució d'aquesta Federació, previa expressa declaració, els representants de les Societats de fabricants de pa que s'adhereixen a aquests acords.

»3.ª Reunits els representants en Assamblea general, nomenaran de son sí una Junta Directiva que s'anomenará «Consell provincial de fiequers». Aquest Consell se compondrá d'un delegat de cada una de les Associacions que composin la Federació, quins, després d haver acceptat el càrrec, se constituiran nomenant un president, dos vis pr sidents, tresorer y comptador, y dos secretaris.

»4.ª Correspondrá al Consell la representació dels gremis que s'adhereixin a la Federació provincial, sempre que pel caràcter dels assumptes que's discuteixin siguin de l'incumbencia del mateix.

»5.ª També correspon al Consell provincial la defensa dels interessos dels gremis o Associacions adherides a la Federació d industrials fiequers de la provincia de Barcelona, procurant que les lleis amparin y afavoreixin l'existencia y interessos d'aquestes Associacions.

»6.ª Podrá entendre'l Consell si les societats reclamen son auxili y su cooperació en els assumptes litigiosos que poden susciturse y's suscitin entre es societats o entre algunes d'aquestes, devent sotmetres sense apelació, els que davant del Consell compareguin, exposin o defensin llurs pretensions, al fallo que's dicti en reunió convocada a l'efecte.

»7.ª Quan una societat federada doni al Consell la seva representació davant les autoritats governatives, judicials y administratives, se pagaran els gastos del fondo federatius.

»8.ª El Consell procurará formar ab els datos que li proporcionin, una estadística que compendrá'l nombre d'associacions de fabricants de pa existents en la provincia, nombre d'associats de cada una, nombre d'obrers ocupats y reg ament els gastos de la Federació.

»9.ª Ninguna s fiequers fins sa constitució pagaran a l'acte de declararlo, la quantitat que una comissió de delegats senyali per drets d'inscripció.

»10. El Consell provincial redactará desseguida que pugui el reglament que determini'l funcionament d'aquest organisme, de conformitat ab els Estatuts del Sindicat Català-Balear, al qual aquesta Federació está adherida, y deurá regirse baix els auspicis de sa Comissió directiva.»

El senyor Basanetins explicá l'origen y objecte del Sindicat Regional Català-Balear.

S'entrá a discutir si'ls sacs de farina han de tindre ratlles vermelles y no passar dels cent kilograms, aprovantse sixí.

També s'aprová que les saques buides no pesin más de 600 grams, y que la venda de pa sigui per unitat de kilograms.

Se facultá al Consell pera la creació d'una Societat Mutua y redactar el reglament *ad hoc*. Aquesta entitat estará dintre de la Federació.

S'acordá admetre pera la colocació d'obrers els serveis del Sindicat protector del Treball Nacional.

S'acordá que avui, en el local de la Lliga, quedi elegida pels delegats el Consell provincial.

Quedá determinat que'ls presents a l'Assamblea tenen el caràcter de socis fundadors de la Federació.

Se determiná enviar al Govern un telegrama demanant que la sal que's consum a les fiequeas sigui considerada com pera l'industria, y oposarse a l'estancament d'aquest producte.

Després de parlar alguns delegats, donant mercès a la concorrencia, se doná per acabada l'assamblea a les set del vespre.

Vida política

Contra la llei d'Associacions.—Segons han manifestat al Govern civil, ahir se celebrá a Manresa'l miting contra la projectada llei d'Associacions.

Estatistica de reunions.— El nombre de reunions obreres y polítiques que ahir devien celebrarse a Barcelona pujá a vint.

Senadors a Madrid. — El Govern ha cridat a Madrid a tots els senadors.

Ab l'exprès d'avui marxará'l marquès de Marianao.

Del Govern Civil

Serveis dels Mossos de l'Esquadra.—Els de Prat de Llussanès detingueren a un subjecte per escàndol; els de Monistrol de Montserrat, detingueren a dos veïns de Manresa, per robar arbres d'una propietat particular, y'ls de Prat del Llobregat, posaren a disposició del Jutjat a un que furtà verdures.

Serveis de la guarda civil.—La de Terrassa comunica que's cremaren, vora de l'estació, 800 travesses, a causa d'una guspira de la locomotora; la de Centelles, denuncia un robo comès a una casa de pagès; la de Vallirana, denuncia a un infractor de la llei de caça; la de Balsareny, auxiliá a un home que's produí contusions per haverse posat davant del tren de Manresa a Berga, ab propòsits de suicidarse, y la de Bagà, va desarmar, per orde del comandant general, a un individu del Somatent.

Serveis de la policia.—Ahir detingué a dos subjectes per robo de pesses de franela, se li denunciaren dos furts, intervingué en dues baralles, auxiliá a un que fou ferit per un desconegut, va ajudar a sofocar un incendi en una fábrica de pianos del carrer de l'Aurora, que ocasionà 10.000 pessetes de perdua y va detenir a dèu *quinzenaires*.

Continúa en el govern.—Ahir el senyor Manzano va rebre un telegrama del senyor Moret en el que després de saludarlo li pregava que continués davant del Govern de la provincia. El senyor Manzano ab to festiu, digué que tot era provisional.

Visites.—Visitaren al governador, el coronel Inspector de la Guarda civil y'l senyor Baillés.

Fets diversos

En una casa *non-sancta* del carrer d'Amalia va sobrevindre un accident a un subjecte, qui morí més tard.

—Ahir a la tarde, al carrer de Carretes, en Rufino Martin, manobre del Foment d'Obres y Construccions, pegá una gavinetada al ventre an en Josep López, capatàs del mateix Foment. El ferit sigué traslladat al dispensari del carrer de Sepúlveda, sent morí.

—Al pis tercer del número 13 del carrer de la Riereta, aont hi há una fábrica de pianos, va declararshi un incendi, que sigué dominat tot seguit.

—Ha ingressat a l'Hospital de la Santa Creu Martí Toraz, que a Esparraguera son fillastre Hipólit Hernando, li pegá cinc puny lades.

Espectacles

TEATRE PRINCIPAL. — Espectacles-audicions Graner. —Avui, a les cinc «Pierrot llidre»; a les sis «Innocencia» y «La presó de Lleida». Nit, a les nou, concert per la

Schola Orpheonica.

Demá, tarde, no hi ha funció. Nit, a un quart de deu, «Gaziel»; a dos quarts d'onze, «Innocencia» y «La presó de Lleida».

TEATRE PRINCIPAL.—Avui, a les nou del vespre, concert per la

Schola Orpheonica

TEATRE PRINCIPAL.—Dilluns, dia 10 desembre de 1906, concert pel famós violinista

Joan Manen

Orquestra dirigida pel mestre *Lamote*.

GRAN TEATRE DEL LICEU.—Demá dimars, debut de la soprano senyora David; primera representació de la ópera en quatre actes «Ernani», pèr celebres a tistes senyors Biel, Battistini y Navarini.—Se despatxa a comptedaria.

Dimecres, «Aida», pera debut del tenor Sampini.

TEATRE CATALA (Romea).—Avui dilluns, especial de Moda; a dos quarts de nou, «Tot ha anat bé... es un noi» y «Sogra y Nora».

Demá, funció extraordinaria: «Gira-sol» (tres actes, Iglesias) y «Les engunies del repós» (tres actes, Morató).

Dimecres, «Sant Ramon Nonat» y «Pluja de lliris» (gran broma).

En ensaig «Els pobres menestrals» (tres actes, Gual); «El patró Pere March» (un acte, Pompeyo Gener).

Han començat els preparatius pera posar la comedia lírica en tres actes, dels senyors Creuhet y mestre Morera, «El Mestre», decorat de Vilumara.

TÍVOLI.—Circo Eqüestre.—Avui dilluns, grandiós espectacle; a les nou, programa de primer ordre.

Dimecres, dia 5, nombrós debut

debut MONSIEUR BERTINI! debut

La celebritat més gran de mon, Bertini!! La maravella del segle XX, Bertini!! El entusiasme de públic, Bertini!! Debut, dimecres, dia 5.—Se despatxa a compt duria.

Dijous, matiné parisien. Nit, de Moda.

TEATRE NOVETATS. — Companyia de sarsuela cómica dirigida pel mestre Casas dó y pels primers actors senyors Bergés y Allen-Perkins. — Avui dilluns, a les set, «El señor Luis el Tumbón». Nit, a tres quarts de nou, tres obres de éxit, «Camino de flores», «La pena negra» y «La mala sombra».

Dimecres, benefici de Mercedes Ramos».

TEATRE NOU.—La millor Companyia de genre petit de Barcelona; la millor presentació en les obres; els preus més barratos en les seccions. Avui dilluns, tard, a les quatre, secció senzilla: «La mala sombra»; a les cinc, doble: «El guante amarillo» y «La pena negra», obres de gran éxit. Nit, a un quart de dèu, triple: «El guante amarillo», «La pena negra» y «La mala sombra», grandiós éxit de la temporada.

Demá, seccions tarde y nit; tots els dilluns «La mala sombra», «La pena negra» y «El guante amarillo».

La present semana, estrena del gran espectacle «La corte de Júpiter», ab asistencia de sos autors.

TEATRE APOLO.—Grandiós éxit de la companyia del senyor Giménez.—Avui dilluns, a les nou en punt, quarta representació del famós melodrama en vuit actes

LA POMPADOUR O LA QUERIDA DEL REY

Demá, grandiosa funció.

Dissabte, estrena de «Eugenia Fauvel».

En preparació, l'espectacle més grandiós en son genre que s'ha presentat a Barcelona, «La Inquisición y sus martirios».

SALA MERCÉ.—Gran éxit.—«El mal rie».

PABELLÓ SORIANO.—Tots els dies, seccions senzilles: a les tres y mitja y a les sis; doble: a les deu de la nit. Exit de la Companyia de Varietés.

Grandiós éxit de AF-TAF, l'home únic al mon que camina ab el cap.

GRAN CAFÉ RESTAURANT DE NOVETATS.—Concerts tots els dies pel «Octeto Español», de dos quarts de sis a les set de la tarde y de nou a dotze de la nit.

OBSERVACIONS ATMOSFÉRIQUES

El dia que's despertá ahir cobert de núvols y que segui un xic tapat fins a mitg dia, s'aclarí a la tarde. El vent cessá, pujá la temperatura sigué tan baixa com en el dia anterior.

L'Observatori Meteorològic de l'Universitat anotá ahir els següents datos:

Hores de observació	Barometre nivell mar	Temperat. a l'ombra	Direcció del vent	Humitat relativa	Classe de núvols	Cantitat de núvols
8 m.	760'13	10'4	N. O.	43		0'09
3 t.	762'72	16'0	O. N. O.	58	C. K. N.	0'03

En les 24 hores	Temperatura Máxima	Temperatura Mínima	Velocit. del vent	Pluja en millim.	Aigua evaporada
	Sol 23'7	Omb. 05'8	4'00		
	Omb. 17'0	Refl. 05'0	K	0'00	4'23

Sortida del sol: 6 h. 59 m.—Posta: 4 h. 22 m.

Sortida de la lluna: 7 h. 5 m. N. — Posta: 9 h. 14 m. M.

Lluna nova.—Quart minvant el dia 9.

Notes comparatives de la temperatura

Durant els sis ultims dies

	2 Des. — 1906	1 Dic. — 1906	30 Nov. — 1906	29 Nov. — 1906	28 Nov. — 1906	27 Nov. — 1906
Máxima al sol.	23'7	23'1	30'0	30'8	27'5	30'5
Mínima a l'ombra.	5'8	7	8	9'0	8'8	8'9

Durant els mateixos dies de l'any anterior

	2 Des. — 1905	1 Dic. — 1905	30 Nov. — 1905	29 Nov. — 1905	28 Nov. — 1905	27 Nov — 1905
Máxima al sol.	23'2	17'5	27'3	27'8	22'8	27'5
Mínima a l'ombra.	6'4	4'5	5'4	5'2	8'0	9'3

INFORMACIONS telegráfiques y telefóniques

Informació de Madrid

2, 9 nit.

Reunió de ministres

A les sis de la tarde s'han reunit els ministres a la Presidencia.

El senyor Pérez Caballero ha tret importancia als articles de la prempsa alemanya, afirmant que ahir concedí el rei a l'alcalde de Barcelona, aquest presentà al monarca els seus respectes en nom de la ciutat comtal.

El ministre d'Hisenda ha dit que'l senyor Requejo continuará en la subsecretaria.

El de Governació ha donat compte dels telegrames oficials, sense que cap d'ells tingui importancia.

La "Gaceta,,

La *Gaceta* publica:

Reial orde anulant la llei de 9 d'agost y 18 de setembre que concedien dret a don Tomas Prats pera pendre part en unes oposicions.

Una altra disposant que s'inclogui a don Santiago Thos entre'ls opositors a la catedra de Química industrial vagant en l'Escola Central d'Enginyers industrials.

Reunions de generals

Aquesta nit se reuniren, ab més concorrencia que a les anteriors reunions de la tertulia dels generals Polavieja y Weyler, els generals adictes a dits personatges, que com es sabut, són contraris a la presencia den Luque al ministeri de la Guerra.

En amdues tertulies s'acordà oferir sos respectes al rei, expressantli'l seu disgust per la continuació den Luque en el ministeri.

La carta den Moret

La carta dirigida al rei per en Moret y de quina ne donà compte aquest en la sessió del senat, es la següent:

«Senyor:

Els incidents ocorreguts en la sessió d'ahir m'obliguen a dirigirme al rei exposantli, abans de que sigui inevitable, la gravetat de la crisi que menassa al partit lliberal.

En previsió d'això acudeixo al president del Consell y a evitarla's dirigeixen els meu esforsos en el Congrés.

La seguretat donada per el primer, fent seves l'iniciativa y la direcció del debat, allunyaren el perill: però, quan aquest semblava acabat, una proposició emanada de la majoria y redactada en termes que envoltaven una censura dels meus actes y paraules pronunciades en representació d'una part d'ella, estigué a punt de produir sa divisió y ruptura.

Vaig tenir, no obstant, la fortuna d'evitarho acudint al president del Consell, qui, comprenent la trascendencia de la votació que's provocava, modificá'l caràcter de la proposició, convertintla en vot de confiansa al Govern, gracies a lo qual vaig poguer votarla y fer que la votessin molts dels que's creien per ella lesionats.

Però si'l perill quedà ahir conjurat, tot fa creure's repetirá a cada moment y provocará al fi la divisió de la majoria y ab ella la caiguda del partit lliberal en condicions fatals pera la patria y pera la monarquia; y com desde'l dia en que'l rei crida al partit lliberal he fet tots els esforsos que m'ha sigut possible pera evitar aquest gran mal, al pressentir que no'm será possible lograrho en endavant acudeixo davant el poder moderador de la vida política pera declinar la responsabilitat de lo que pugui ocorre.

Tal vegada sigui exagerat aquest patriòtic temor, però'l rei tindrá'l cuidado d'aquietarlo cridant als representants caracterisats del partit lliberal y contrastant els seus judicis ab el que respectuosament sotmet a V. M., *Segimon Moret*.»

Paraules den Moret

En l'entrevista d'ahir entre en Montero y en Moret, el primer digué:

—Si'l Govern pot evitar que la proposició incidental sigui retirada, jo presidiré la sessió del dilluns; sinó es retirada, jo no presidiré, perquè no vull presenciar la divisió del partit lliberal.

En el primer cas, si'l Govern pot continuar vivint tindrá'l meu apoi, sempre que'l seu programa estigui fonamentat en el pacte fet pels ex ministres lliberals en l'any 1903.

Avui ha insistit en Montero Rios sobre aquest últim punt de ses observacions an en Moret.

Banquet aplassat

El banquet ab que's pensava obsequiar en López Domínguez y quina iniciativa havia sigut presa pels amics den Canalejas, s'ha aplassat fins a ocasió més oportuna.

Al banquet hi figuraran, ademés dels senadors y diputats, algunes persones significades del partit lliberal.

En Sanllehy y l'exposició de pintures

Ab aquest motiu s'assegura que la vida del Govern durará apenes fins el dilluns.

La proposició significa la caiguda den Moret.

El mateix Govern ho creu així.

Se creu que, de caure en Moret, el succeeixi en Maura, encara que la necessitat d'aprovar els presupostos per consignacions per la reina Victoria fa suposar vingués un Govern presidit per en Weyler.

El dilluns dirá en Moret al Senat que la majoria deu ajudar al Govern o si no declinará la responsabilitat de lo que pugui venir.

Montero y la presidencia del Senat

En Montero Rios ha declarat en una conferencia celebrada ab en Moret que si aquest respecta'l convení firmat pels exministres lliberals en 1903, presidirá'l dilluns al Senat. De lo contrari diu que cedeix la presidencia a l'Amós Salvador.

En Moret li contestá en sentit favorable, quedant resolta la qüestió.

Reunió de ministres

Avui a les nou del matí, se reuniran a la presidencia'ls ex ministres lliberals.

Mals auguris

Visites

L'impressió de darrera hora es la de que'l Govern es mort moralment.

En Moret desde'l Senat se tancá al seu domicili, ont rebé la visita dels senyors Montero Rios, Natalio Rivas, Labastida, Celleruelo y Quiroga, els quius prometeren els seus vots favorables al Govern, a fi de prevenir la votació del dilluns.

Resulta así que si voten els monteristes ab el Govern, s'abstindran de votar els conservadors y'l Govern triomfará.

DARRERA HORA

Informació de Madrid

3, de 1 a 3 matinada

En Moret a Palau

Aquest dematí estigué en Moret a Palau.

Al sortir manifestá que havia exposat al monarca la situació de la política y'ls successos d'ahir en amdues Cambres.

Ratificá que avui se celebraria Consell en la presidencia y que'l Govern anirá demá a les Cambres y que hi haurá votació ab l'objecte de que quedi d'un cop aclarada la situació en la forma que jutgi procedent al contestar an en Labra.

Abans d'anar el senyor Moret a Palau, el visitaren els senyors Quiroga Ballesteros y Eleuterio Delgado, portant an aquest al regi casal en son propri carruatge.

Al retornar anà a veure al senyor Gasset, ab el que conferenciá.

Comentaris

Els cercles han estat aquesta tarde molt animats.

Els comentaris han sigut variats, però en honor a la veritat hi ha que reconèixer que'l general sentir y la general creencia era que'l Govern no's presentará demá en el banc blau, esperantse ab interès vivíssim el resultat del Consell de ministres.

Mentres molts amics del senyor Montero Rios y altres moretistes afirmaven que retirarien la proposició incidental, alguns dels firmants, Capdepon y Sanchez Romano, que han assistit al saló de conferencies [illegible] afirmavan que la mantenen y que provocaran la votació.

Si això passa, com es lo més probable, se presentará una proposició de «No ha lugar a deliberar», que vindrá a esser un vot de confiansa pera'l Govern sense censura pera l'anterior, quina proposició la votaran segons els pronòstics dels més optimistes, l'immensa majoria dels lliberals.

S'ha comentat, en aquest orde de raonaments, el llenguatge de bona part de la prempsa alemanya, y especialment el *Berliner Tageblatt*, d'hostilitat marcada per tot acte per part de Fransa y Espanya que no's limiti a tractar de l'organisació de la policia en l'imperi marroquí.

En aquest sentit s'han fet durant tot el día treballs molts empenyats, no sent agenes a ells altes personalitats interessades especialment en que no s'obri per ara un nou periode de crisi, no tant per la situació difícil de nostra política interior, com per la delicada que atravessen els assumptes del Marroc, en vigilies de la demostració naval franco-espanyola.

També s'ha dit que la proposició será retirada, perquè enclou un verdader vot de censura a la Corona, cosa molt agena a la voluntat dels firmants.

La fórmula de la proposició de «No hi ha lloc» sembla haverse convingut en una conferencia que aquesta tarde han tingut els presidents del Congrés y del Senat.

Partint de la base de que molt aviat ha de forse precís el decret de disolució de les Corts actuals, se fan càlculs sobre si será donat an en Moret o an en Maura.

Atenent a que'l quefe dels conservadors no pot acceptar el poder en les condicions actuals, tenint que dedicarse immediatament a preparar les eleccions, sense temps pera ferho, no pocs de la majoria apoiarien an en Moret en l'ocasió present consentint en que's dissolgui les Corts y en que se li dongui'l decret.

Altres consideren segura la vinguda dels conservadors si en Moret arribés a rebutjar el poder.

No manca qui creu possible un nou gabinet lliberal de conciliació, ab aquestes Corts, presidit per en Weyler o en Montero Rios.

Segons els càlculs fets en alguns centres, les senadories adictes al Govern, que votaran demà a seu favor, pugen al número de 138.

Consell de ministres

Nota oficiosa

S'acabá a tres quarts de nou.

El Consell s'ocupá, en primer lloc, de les noticies y informacions que'ls ministres d'Estat y Marina li comunicaren respecte a la situació del Marroc.

Immediatament després passá'l Consell a examinar la situació política, lo ocorregut en la sessió d'ahir y'l probable desenrotllament que tindrá en la de demà.

El Consell autorisá d'una manera incondicional son president pera que donés al debat i curs que estimi oportú y resolgui lo procedent segons els incidents que vàguin.

Es públic y notori que'l Gabinet presidit pel general López Domínguez atenta al compromís contret al firmar l'acta general de la Conferencia d'Algeciras, anà seguint a efecte negociacions ab el Govern francès encaminades a puntualisar el perfecte acord existent entre Espanya y Fransa y a concertar les mides que puguessin esser necessaries pera salvar per complet y en absolut les vides y'ls interessos ant dels súbdits nacionals com dels demés extrangers y assegurar a Tánger y a sos encontorns el manteniment de l'orde y de la tranquilitat moral que exigeix el desenrotllo dels grans interessos e aqueixa comarca existents.

Inspirantse en els mateixos propòsits l'actual Gabinet, ha tingut la sort d'ultima aqueixa inteligencia y molt aviat els representants de Fransa y Espanya acreditats en els paisos firmants del acta general de la Conferencia d'Algeciras reban l'encàrrec de posar en coneixement dels respectius Governs:

Els termes de son acord que's subjecta per complet y totalment a l'esperit de dita acta general, encaminat a una inteligencia d'amdues potencies sobre protecció dels interessos extrangeres a Tánger y a complir pura, lleal y sencillament lo que a una y altra toca per virtut dels acord de la Conferencia.

L'acció combinada de les forses que elementals y imperiosos devers de previsió'ls obliguen a enviar a Tánger la exercitació en la mida y en el temps que ho estimin precís y de perfecte acord els ministres en dita capital d'Espanya y Fransa que tenen tot l interès en no complicar ni agravar les coses.

Desitjosos els Governs d'Espanya y Fransa d'evitar fins en lo que sembli més insignificant detall tot lo que pogués entorpir l'acció, si arribés a judici de llur citats representants el cas d'exercitarla de altre modo que ab la presencia de les forses navals en algües de Tanger, han convingut que la mateixa sigui dirigida per l'oficial de més graduació de les distintes divisions navals y havent el Gabinet de París designat pel mando de la seva al vis almirall Touchard, a aquest correspondrá en el seu cas l'acció de les forses combinades.

El vis almirall Touchard vindrá avisat a Madrid pera rebre ordes de S. M., ja que en virtut d'aquesta inteligencia ha de manar, si arribés el cas, les forses espanyoles que han de cooperar a aquesta missió exclusivament pacificadora y de garantia pera'ls interessos europeus.

Després del Consell

Com deiem, a tres quarts de nou ha acabat el Consell.

El primer que sortí sigué'l senyor Moret qui ab el seu aspecte serio doná a entendre que de quelcom important se havia tractat en el Consell.

En efecte, del continent de la nota oficiosa pot arribarse a la confessió del senyor Moret de que s'havia tractat del Marroc y de quelcom excepcional en el Consell d'avuy.

En Gasset afirmá que demá va'l Govern a les Cambres y allí davant del Parlament y ab llum y taquígrafs, se farà la crisi parlamentaria o el Govern quedará triomfant.

L'Alba diu que no es fácil que sigui necessari fer el desembarc.

Reunió de republicans

La minoria republicana's reuní ab assistencia dels senyors Muro, Salmeron, Azcárate, Solaegui, Lamaña, Izabal, Lerroux, Alvarez y Morote.

Se tractá del problema político pendent.

S'acordá plantejar un debat sobre la crisi en el Congrés y que s'adoptin, per la minoria, severes resolucions en relació ab les greus circumstancies presents.

En el debat portará la veu de la minoria el senyor Salmerón.

Informació sensacional

La Correspondencia publica una sensacional informació sobre la veritat de la crisi, atribuida a persona quins llavis—diu—no menten y té medis de saber la veritat de lo succeit.

Defensa al rei que mai ha fet alusió als problemes del Govern ni ha volgut conèixels fins després de presentarlos a les Corts.

Diu que'l general López Domínguez no li parlá al rei una paraula de divisions en la majoria y per el contrari sempre manifestá que la majoria estava unida y que contava ab els seus vots en absolut y estant moretistes y monteristes conformes.

En López Domínguez arribá a dir que si cap perill portava l'orde de la discussió, no tenia importancia y una votació será expressió de la realitat.

Don Alfons li va parlar de futures contingencies.

El general li contestá:

—No hi ha aquest temor y tinc la certesa de que la majoria votará junta y compacta.

Això passava pocs dies abans de presentar en Sanchez Guerra sa proposició incidental, y com un dematí n'hi parlés el rei, va dir en López Domínguez:

—Aquesta proposició dels conservadors, si la presenten, servirá pera demostrar que la majoria está unida y que tots, absolutament tots, estan ab el Govern.

El Govern, d'acord ab en Montero Rios y en Moret acordá en principi deixar la discussió del projecte d'Associacions pera millor ocasió, y aplassarla sense fixar dia, com diuen els diplomàtics.

Así les coses, quan s'enterá en Canalejas, vegé que d'aquest estat de coses podia treure gran partit político y dirigintse al President li exposá son criteri en aquesta forma:—O's discuteix demà mateix el projecte del senyor Dávila o pot vostè buscarse altre president.

Llavors López Domínguez volgué de totes maneres que recaigués una votació pera poder anar a Palau y dir al rey:—Senyor, la majoria ha votat completa, muda, com un sol home, ab el govern de S. M. Ja veu S. M. como teniem raó fa dies a l'anunciarlo.

Aquesta actitut den López Domínguez caigué com una bomba entre'ls moretistes.

Y vingué la votació del dilluns.

En Moret exposá ab claretat son criteri, y verificada aquella, en López Domínguez va dir al rei: —Senyor; la majoria acaba de votar unida, compacta, com un sol home, donant al Govern un ampli y unànim vot de confiansa.

El rei no pot mai dubtar dels seus ministres, y respongué:—Me n'alego molt mon general, y li ratifico ma absoluta confiansa. Ella continuará mentres compti ab la de les Corts, donc es ma norma de conducta esser un rei respectuós ab el Parlament y que jamai m'he excedit en el compliment dels meus devers constitucionals. Que sigui enhorabona; fins a demà, mon general.

En tot això hi havia un equivoc y'l senyor Moret entenent que no s'havia donat compte exacte de la votació y ademés que no havia sigut fidel interprete de la realitat al donar compte al rei dels fets portá'l missatge conegut al rei.

Dimissió del Govern (?)

S'afirma que'l Govern anirá avui a la votació dimitint després, donc en Moret demostrará así que es impossible governar ab les Corts actuals.

Després de la votació aconsellará al rei que disolgui les Corts actuals y cridi al poder al partit conservador.

Contra en Moret

Els estudiants republicans busquen local pera celebrar un miting contra la pujada del senyor Moret a la presidencia.

Plana literaria d' "El Poble Català„

LLETRES CATALANES

Puntualisant

QUAN vaig llegir l'article den Maragall «Entenemnos», de primer cop vaig tenir una gran ale ria: a la fi les idees palpitants del problema de la nostra cultura literaria entraven en un periode de franca lluita; a la fi veia sincerament, noblement exteriorisada la protesta sorda, inarticulada que se sentia remorejar al voltant nostre contra les valen es orientacions de la nostra literatura darrerament preconisades y que'l que això sotscriu havia repetides vegades fet notar desde aquestes planes. Però d'altra banda me corprengué una fonda tristesa veient que aquells crits de seuil prudencia, aquells clamorosos «Alerta!» de centinella esporuguit llensats a les ardides virades de les noves joventuts, sortien precisament de llavis d'un home de tant rica mentalitat com en Maragall, den Maragall, desvetllador de joventuts, den Maragall, antic capdill de joves iconoclastes, d'aquell noble esperit que va gravar com un lema vivent en l'ánima de tota una generació aquells versos de màgica suggestió:

No't deixis dú a la tranquila
aigua mansa de cap port.

Com es, doncs, que s'ha deixat dur, ab el propòsit de tancarshi per sempre més, al tranquil port de la seva estètica personal desde'l qual tant neguit li fan passar els nous vaixells que naveguen mar endins? Com es que ell, antic preconisador de Nietzche y de Tolstoi y de tots els europeismes més utòpics que saludava efusivament desde les planes de *L'Avenç*, revestit ab el simbòlic nom de «Panphilos», ara se'ns mostra davant de tots els joves près d'un pànic inexplicable, reculant davant de les noves tendencies, y no sols això, sinó oposant tot el seu gran prestigi, com un obstacle, a la corrent generosa de la nova generació? Tant poca fe té en Maragall en la solidesa del nostre esperit nacional pera que temi vèurel naufragar en la onada fecondadora de les cultures superiors que intentem fer penetrar y extendre en els camps de la nostra migrada espiritualitat?

Es lamentable cosa que en Maragall, com se desprèn del seu article, no's prengui seriosament aquesta gravitació de les noves joventuts cap a Europa que an ell no més li desperta un mitg-somriure de incredulitat. Ell troba solament «airoses aquestes súbites girades» de la nova generació; per ell «es clar que són més boniques com a moviment exterior que no fonamentalment importants»: en Maragall, en una paraula, judica aquestes últimes orientacions com un passatger rampell de jovent aixelebrat.

Però tot aquell que observi ab ulls desvetllats la nostra evolució literaria, té de regonèixer que's tracta de quelcom de fonamental y de decissiu en la nostra cultura, que estem doblant actualment el cap d'un continent espiritual y que se'ns despleguen a la vista nous mars y nous horitzons. Un estat d'ánima que produeix un estol literari y artístic com el format per l'Alomar, en Brossa, en Pahissa, en Sert, en Carner, en Zanné, en Diego Ruiz, l'Ors, en Puig y Ferreter, l'Anglada, etc., molts d'ells ab ideals d'art contradictoris, però constituint tots plegats una mostra eloqüent d'europeisació estètica, un lleís cas d'empelt en la nostra sentimentalitat autòctona catalana de la sentimentalitat dominant en les cultures superiors, aquest nou estat d'ánima, que tant fecond se presenta al primer moment de la seva aparició, es, en la meva humil opinió, quelcom més que una «girada airosa», es quelcom de seriós y de trascendental.

Ab lo abans dit creiem que tothom regoneixerà que aquest criteri *europeista* que preconisem pera la nostra literatura no té'l sentit d'un esfors personal dirigit a anular l'espontaneitat essencial en l'esfera de l'art; no es dir als artistes: «ara ha d'anar tot cap aquí, o ara d'anar tot cap allà». No; es senzillament la constatació més o menys entusiasta d'un fet existent, un ressò vibrant d'una palpitació dels nostres temps, una senyal que donem d'un cambi d'orientació en el que coincideixen la part més escullida de les nostres noves generacions. Són moviments de l'agulla imantada de la nostra espiritualitat que'ls que observem ab apassionada atenció el rumbo de l'ánima catalana tenim l'obligació de registrar y d'estudiar, fentne veure tota la trascendencia.

Estudiemla, doncs, sols sigui suscintament, aquesta nova virada de la literatura nostra.

La generació poètica den Maragall es, en la nostra terra, la representant darrera del moviment romàntic del passat sigle. En Maragall representa entre nosaltres lo que'ls Bürger y'ls Uhland a Alemanya, lo que'ls Mac Pherson y'ls Walter Scott (com poeta) a Anglaterra, això es, l'influencia exclusiva de la poesia popular sobre'l sentiment poètic, que es una de les més importants característiques del passat romanticisme. Solament que així com, donat el caràcter èpic-fantàstic de les llegendes y'ls cants populars dels pobles septentrionals, aquests conebren la forma moderna de la *balada*, aquí, emmotllanse al caràcter especial de la nostra poesia popular més aviat idílica y més plana y humil d'entonació que la d'aquells pobles, el romanticisme engendrà com flor suprema la poesia íntima y casolana den Maragall. Fins arribar an aquest, aquesta suggestió invencible de lo popular en la nostra poesia no va arribar a la seva perfecta cristallisació. Tot el romanticisme poètic català tingué un caràcter més o menys erudit de violenta adaptació de la nostra sentimentalitat a l'ánima popular (tal com se revela aquesta en el nostre *folk-lore* poètic) fins arribar a Verdaguer en part de la seva obra y sobre tot en Maragall que ha realisat una completa y refinada transfusió del sentiment popular en la nostra poesia. En Maragall senyala, doncs, el punt culminant del nostre romanticisme.

Catalunya està actualment repetint en petita escala y molt endarrerida la mateixa evolució que han recorregut els ideals estètics dels pobles d'Europa de superior cultura, al sortir del romanticisme. Y així com després del romanticisme poètic han vingut, per reacció, el nou classicisme dels parnassians y naturistes, y per derivació el misticisme y'l simbolisme ab ses infinides formes, així mateix la poesia catalana està ja sortint definitivament del cicle romàntic que tenia com suprem ideal la poesia popular, y entra ardida en els nous camins del classicisme y del misticisme.

La nova generació poètica catalana no la sent la poesia popular, no la sent al menys ab l'intensitat morbosa, ab l'exclusiva y panteística adoració de la generació anterior; y es que veu en la perpetuació d'aquesta idolatria el més gran obstacle que l'impedeix implantar en la nostra literatura l'esperit civilista y servirse d'ella, com d'un instrument poderós pera l'adveniment definitiu de la Ciutat en tots els ordes de l'activitat nostra. Els joves veuen ara, y en el meu concepte veuen bé, que, ab aquell altar que havien erigit a la poesia popular les generacions anteriors, se tractava de dressar davant d'ells una mena de dogma sentimental sancionat per l'inconsciencia de l'anònima multitut d'un poble y pesant ab tota la fatalitat de l'herencia atàvica secular ab el que s'intentava ofegar la lliure y sagrada individualitat del poeta. Se destruía una retòrica pera alsar damunt de les seves ruines una nova retòrica més implacable encara imposada per la formidable sanció dels sigles y per la fatal herencia de la rassa.

Ara sabem que una obra d'art es el resultat únic d'un temperament únic y que com diu Oscar Wilde «l'art no ha de fer res pera esser popular, ans al contrari, el poble es el que ha de procurar devenir artístic.» Per això aquest vel sobrenatural, ab que'ns havien voltat l'ídol de la poesia popular, suposantla sorgida per un inaudit miracle y d'un sol tret del fons inconsoient de la multitut, ha caigut davant dels nostres ulls y havem descoberta viventa la veritat de que tot moment de bellesa realisada per l'art es fill en darrer terme de l'individu en el qual radica exclusivament el miracle de la creació artística. No n'hi ha de poesia anònima, malgrat no'n coneguem els autors. No n'hi ha de poesia, malgrat no poguem a voltes desxifrarho, que no porti'l sagell de la majestat de l'individu, monarca absolut en el domini de la bellesa creadora. Aquest casticisme es el que havem de cercar, això es, la puresa de la nostra inspiració personal, sense ingerencia, sense suggestió directa ni indirecta de cap model erigit en fetitxe. Y aquest casticisme es inútil que l'anem a cercar en els nostres bailets y porqueiroles (1); el portem dins de nosaltres mateixos. Y un cop restituits a nosaltres mateixos, les polarisacions que dominen en la civilisació universal contemporania y les particulars que provenen de la nostra propria latitut en el moment de l'esperit s'exerceixen y's combinen lliurement en el nostre interior. Heusaquí com l'individualisme poètic porta directament a la nova joventut cap a l'europeisació de la sentimentalitat de la nostra poesia, sense perdre, emperò, el seu caràcter autòcton.

Què hi fa que en mitg d'aquesta joves hi hagi algun infelís que confongui llastimosament l'Europa ab el *boulevard*? El seu error al cap-d'avall no es més gran y ridícol que'l d'aquells paisans nostres que's pensen que no pot esser bon català aquell que no sab beure ab porró ni ballar la sardana. Però aquella exageració *boulevardière* no priva de que la nova orientació sia seriosa y conscienta de la fi a que tendeix. Y aquesta fi no es altra que declararnos noblement inferiors, no sols intelectualment, que això ja es vell, sinó també sentimentalment, als pobles de l'Europa ont s'es condensat l'esperit de la moderna cultura y pèndrels com mestres y educadors, sense voler dir això que'l mestre l'erigim en ídol y que les ensenyanses les convertim en dogmes, servant sempre la nostra individualitat y no devenint mai una provincia espiritual de cap nació.

Als que per virtut d'aquesta submissió tenen por de devenir provincians d'una nació determinada, bo serà recordarlos un fet molt constant que's repeteix en quasi totes les grans literatures. Aquestes, abans de llur época d'or, immediatament abans de llur eclosió original, han passat en llur majoria per un periode de submissió, d'humil aprenentatge y fins de servil imitació de les literatures superiors. Recòrdinse la literatura llatina sortint esplendorosa de la tutela belènica; la italiana produint el seu Dant després de l'imitació y adopció de la poesia provensal; l'anglesa produint el seu Shakespeare després de tres sigles d'influencia francesa y d'un d'invasió general de la literatura italiana; l'alemanya, escalatant en el grandiós moviment literari de principis del passat sigle, acabada de sortir d'una absoluta esclavitut exercida per la literatura francesa. ¿Llatins, italians, anglesos, alemanys varen deixar d'esser tals, varen perdre cap caràcter essencial de llur esperit nacional pel fet d'haver acceptat en temps d'inferioritat intelectual una tutela y un aprenentatge de part de les superiors literatures extrangeres? L'historia ens ho respon. Per conseqüent, si tenim conciencia de la fermesa de la nostra virtut nacional no havem de tenir recels de perdre el nostre caràcter autòcton y havem d'anar conflats a realisar aquesta obra de sana humiliació davant dels forts y davant dels savis, únic camí de la nostra futura exaltació.

No crec, per conseqüent, que hagi arribat el cas d'invitar als nostres europeistes, per *enragés* que sien, a pendre bitllet pera qualsevol estació més enllà de Port-Bou. Recordis que al Dant, a Byron y a Heine, als qui llurs respectius paisans obligaren a pendre bitllet d'anada cap a l'extranger, la patria respectiva de quiscun d'ells se va veure obligada a pagarlos bitllet de tornada, un cop desaparegut d'aquest món, y a rèbrels entre ovacions y aclamacions que perduraran al travers dels sigles. ¿Y qui ens diu a nosaltres que entre aquests esperits que tant facilment condemnem a etern ostracisme no hi pugui haver algun dia el nostre Dant, el nostre Byron y el nostre Heine enviant a la nostra ingratitut un geste de magnànima reconvenció?

MANUEL DE MONTOLIU

(1) La «Mirelo» no es una simple *porqueirola*. En el poema de Mistral l'element popular està purificat per una sòlida cultura helènica, per una balenada homèrica que li donen la seva significació urbana.

Octaviana

HIMNES d'auguris y de lleis profètics
que feu la pira de la pau piadosa,
que en vols de notes abrasseu la terra
àvida d'aures.

Que en l'ample soll, capitell olímpic
ont d'ámbar clouhi el torreó d'Orfeus
llensan la túnica d'omnial matrona
tota alegria.

Eleva'l carmen la daurada estrofa
y el setial dòric se commou de festa.
Les cintes verges de la llarga càntiga
lliga Afrodita.

Clouse l'aguda, solemnial y còncava
queixa guerrera que en el corn dilatas.
Moren sos himnes, y per l'aire's trenquen,
cendres de notes.

Roda l'anèmica y nocturna sombra
carro de fosca que destrossa Ossiris
en flama roenta, com un mar de llanses
d'ales fosfòriques.

Místiques totes lleansals diademes
duen les verges als jardins de pàmpols,
com esperant que en el llur cos germini
plena, la vida.

Roses al front de les casades floren,
roses al pit de les que al fill alleten.
Brau duu el guerrer ja la cuirassa invicte
feta de gloria.

Trenquis la llansa, que somriu el llavi.
Obris la boca que ja'l plor s'allunya.
Siti de càntics, ja la llar d'oblidis
bada les portes.

Vulgui la pira flamejar més alta
per dur claror fins a la nau del temple.
Vullguen les ninfes llur cos nuu ruixarlo
d'olis y bàlsems.

Senten els joves en llurs àgils venes
sadolls furtius dels més joiosos impetus.
Senten les verges reflori en la cara
foc d'un incendi.

Temple infernal serà la boca roja.
Brassos d'atleta en llit flonjós somnien.
L'himne d'auguris sota'l sol eleva
dolsa pregaria.

ALFONS MASERAS

Les vides silencioses

AL NOBLE ESCRIPTOR «SILVERIO LANZA»

Quan jo'l vaig conèixer, en Claudi Riudort anava pels vint anys. Era alt y distingit y tenía l'esguard suau y profon. No sé de quines montanyes havia baixat, ni recordo ab certitut el nostre primer encontre en el Camí. Aquell moment en que'ns parlàrem per primera volta, entenentnos desseguida com dos que's retroben, fou sens dubte trascendental en les nostres vides. Varem intimar fondament, car hi havia en nosaltres quelcom que'ns unia y ens feia isolar dels demés. Feta coneixensa resultà que lo que amavem era lo mateix. Menyspreuavem les mateixes coses, apressavem el pas davant de certes miseries morals, callavem quan la gent esvalotada cridava d'entusiasme per coses vanes, somreiem quan la vèiem adelerada córrer darrera d'ídols de fang y sang. Estudiavem plegats y comentavem les nostres lectures. A l'estiu feiem llargues caminades en les nits serenes, y es allavores quan la seva eloqüencia, senzilla y del cor, anava pujant de to, devenint suaument commovedora. Davant dels astres, que anava enumerant com coneidor y enamorat que n'era, tenia conceptes serens com els de Plató, bells com els de Crist. Jo anava de brasset ab ell pels espais misteriosos y mai com allavores he cregut santa la deria dels astrònoms de passarse la vida estimant el curs y les lleis dels mons siderals, oblidats de les divines miseries de la terra. Era un enamorat del cel, del cel tal com apareix avui als nostres ulls reposats, buit de deus y de quimeres, rublert de vida rutllanta prenyada de mons qual composició química s'ha averiguat, quals lleis de relació s'han establert...

Spinoza y Kant li eren familiars. Llegia a Shakespeare en anglès y d'ell amava sobre tot la figura sòmniosa y tràgica del princep Hamlet—sòmniosa y tant de carn, tant palpitanta. Sentia per Carlyle una veneració profonda. Malgrat quelcom de dolorós que hi havia en sa vida, era un optimista. Creia en ell mateix y l'espectacle de les coses l'interessava forsa. Y passava com els Precursors, ab els ulls extasiats, pel mitg de la Vida, contemplant y profondisant les coses en llurs aspectes variats y atraients. L'enamoravan les accions dels grans homes. Lo heroic era per ell la flor y la puresa de la vida y execrava a la multitut cap-baixa que molt sovint retrassa la vinguda de l'Heroe.

En tot, com un infant, hi sabia veure no més que'l costat bell. Lo demés ho eliminava, y negava'l mal, la lletgesa y la mort. No tenia grans odis y'ls odis dels altres el feien somriure, a voltes dolorosament, a voltes plascevolment. Creia que a l'últim es l'amor el que ha de triomfar, y no veia llunyà'l dia en que'ls homes, sota l'inclemencia de les lleis naturals, se desfarien de les llurs cadenes pera córrer els uns als altres a abrassarse, y així, units per l'amor, esdevindrien forts y formidables. Sobre d'això volia escriure un llibre, en que hi triomfaria una vegada més Crist, l'Heroe blanc, armat de sa paraula magnànima, que faria florir, sobre la mateixa terra, sense llàgrimes y sense dol, la bonesa redemptora y alegre.

Durant aquells dos anys que poguerem fer el camí plegats, puc dir que no's va perdre un sol moment de sa existencia feconda. Estudiava tots els sistemes filosòfics, dels més grollers de l'antiguitat als més alts del nostre temps, la literatura de totes les èpoques, en que hi veia'l ser matelx dels pobles, les ciencies naturals que'ns redimeixen de teogonies y teologies, y, sobre tot, les lleis que regelxen les societats, y les tendencies sociològiques d'ara. Era un savi y un poeta. La naturalesa, al reflexarse en son ànim, l'enriquia. Era un poderós que tenia son palau en la part alta de la Ciutat antiga, sense altre cort que una vella serventa silenciosa, ni altres armes que sos llibres y sos aparells que li ensenyaven el Pervenir y l'Infinit.

***

El meu amic Claudi Riudort no va escriure res, però jo crec que la seva paraula no s'haurà perduda, que la seva acció s'haurà deixat sentir en la vida. Seria molt absurde que'l que porta un món a dintre seu, un ritme que no ha devingut paraula, una nova visió que no ha sigut revelada, se n'anés sense deixar rastre. Hi ha influencies que cada jorn que passa's constaten ab més precisió, en virtut de quines els nostres pensaments més abscondits, els nostres desitjos que romanen més inexpressats en el fons de l'ànima, exerceixen la llur poixansa. Res se perd en el regne orgànic y res se perd en el regne dels sentiments y les idees...

En Riudort va morir als vintidós anys. Va acabar com una corda massa vibranta que a la fi's romp. Son ànima portava intensament continguda la música de l'univers. Sofria de no poguer saberho tot, y baguera volgut abrassarho tot en un moment donat. Sos llargs estudis, influint en un organisme ja forsa afeblit, el precipitaren a la tomba, y un dia va caure a la vora del camí, ab l'esguard fitant obstinat a la Mort, ab una volició suprema de saber, de saber sempre, fins al darrer moment, de saber, ja que la mort se presentava, qui era la mort, quin llenguatge parlava, vers ont signava ab sa ma ossosa, si tenia'l somriure tètric o dolsa, si estrenyia famolenca de carn o si abrassava amorosa y maternal.

Va morir en silenci. La vella serventa murmurava un res, trencat per sanglots apagats. Jo, mirant al mort, anava més enllà del mort, fent extensiu mon odi a tot, recriminant al Destí ab rabia y desesperació. A fòra, en el cel de novembre, les estrelles tremolaven enigmàtiques. A voltes se sentia una au que passava xisclant en la nit impassible. Y en el quarto, alguns pobres essers, més pàlids que'l mort, menys serens que ell, el vetllavem sense dirnos res, en un dolor tacitorn y impotent. Els llibres, tirats ensà y enllà, sobre llargs posts, també vetllaven. Ja mai més aquelles mans febroses de saber els fullejarien; ja mai més aquells ulls profons desentranyarien llur sentit. Y allavors, quina vida tindrien els pobres llibres? Les coses viuen per nosaltres. Tots aquests petits objectes familiars que'ns rodegen viuen de la nostra vida. Un gran poble, comprenentho així, els destinava a la tomba del mort a qui havien pertenescut. Les coses tenen l'ànima que hi posem nosaltres y quan nosaltres morim totes les coses resten mortes. Però no: en aquells llibres encara hi restaria sempre *més com el perfum sagrat d'una existencia* plena, y potser el desconegut que'ls compraria per cap diner an el llibreter de vell, algun moment hi sentiria aquelx perfum.

***

Avui fa anys. Quatre o cinc amics acompanyàrem an en Claudi Ruidort al cementiri. Caminàrem llarga estona sota la pluja. El cel era baix, les cases negres, els confins boirosos...

Arribàrem al cementiri y allí vegerem per darrera volta company sempre suau, inefable. Varem inclinàrnoshi com damunt d'un avene. Allí restava'l misteri. Jamai he tingut un vèrtic semblant. «Per què has mort, oh amic?» Aquest fou el comiat. Y varem besar son front blanc y ampli.

En aquell camp sembrat de creus, la devastació era completa. L'aigua envolcallava'ls xiprers en una boira llengera, s'escorria pels marbres funeraris, corria pels corriols empapant la terra.

Era ben trist l'enterrament, y per acabar d'esser més miserable, més indigne d'aquell ser d'ànima gran y enllumenada, totes les flors ab que l'havíem cobert se anaren despullant amarades d'aigua.

CARLES RAHOLA

Confessió

INGENUAMENT, davant del confessor,
s'agenolla la verge emponedida;
batega fort son pit y està enrogida,
lassos els parpres y'ls blaus ulls en plor.

Va parlant lentament, dins sa tristor,
de faltes lleus en sa ignocenta vida;
y esgrana ensemps, ab contrició humilida,
els bells petits pecats de son amor.

S'alxeca poc després purificada,
serè son front, més blava sa mirada:
y al caure als peus d'un Crist,—son Redemptor,—
pressent altra vegada sa derrota
en la lluita crudel ab què l'assota
aquell dimoni astut del primé amor!...

LAUREÀ DALMAU

Misteri d'amor

(CARTA A DON JOAN)

«Llegiula aquesta carta, mon amor, llegiula atentament, pietosament... Es trista y es sincera, es amorosa... Jo crec que fins té flaire de passió... Llegiula, mon amor, que jo ho desitjo... Al passar vostres ulls per sobre d'ella, jo sentiré en mos ulls vostres esguards, si deixeu un petó sobre ses lletres, jo sentiré'l petó sobre mes carns... Y com que tinc afany dels llavis vostres, tota jo somriuré, plena de goig...

Tinc fam dels vostres ulls y vostres llavis, tinc fam del vostre amor... Don Joan, us aimo... Us aimo immensament, gloriosament... Us aimo com a un sant, com a una imatge. Sé vostres lletanies y lloanses, y a les nits, en el llit, a l'adormirme, les dic en baixa veu, boi ensomniantvos... Y us dic paraules tendres y senzilles, paraules amoroses y devotes...

Jo no gosava a dirvos que us aimava... Però ja no puc més, m'es necessari... Vull dirvos ma passió, ma estimació... Més no trobo paraules prou hermoses. Tinc por de profanar ab els meus mots la dolsor de l'amor que vers vos tinc, tinc por de profanar ab mes paraules la bellesa dels ulls que han de llegirles... Però m'es necessari, perdoneume... Vos tindreu pera mi dolsa pietat?...

Fa un any, dos anys, tres anys. Ja fa molt temps, que jo sento per vos pregon amor... Era un amor secret, íntim, callat, un amor sense mots, sense mirades... Era un amor profon, gran, inefable... Era inefable, sí, per xò mos llavis no sabien pas dirho ni contarho; y era a l'hora pregon y ubriagador... M'ubriaga d'ell quan us mirava...

Era tot un misteri aquell amor y jo en vos sorprenia altre misteri... Jo veia que m'aimaveu en silenci, que tenieu per mi fonda passió... Jo veia vostre amor, l'endavinava... Ens aimavem tots dos en el silenci... No voliem pas dirnos nostre amor, no voliem pas dirnos ab paraules l'orgia de passió que'ns dominava, no voliem tamqoc que'ls nostres ulls diguessin lo que'ls llavis no volien... Per això quan ens veiem no'ns miravem, ni'ns donavem les mans al saludarnos... el ròssec de la pell podia dirnos allò que'ns ocultavem amorosos... Un misteri d'amor ens dominava...

Però jo no puc pas seguir així... Tinc afany de morir en vostres ulls y tinc afany de viure en vostres llavis... Us aimo immensament, pregonament...

Jo he fugit de l amor tota la vida, jo he despreciat l'amor fins que us he vist... El dia que us vaig veure vaig somriure y vaig somniar amor y benhauransa. Després, he tingut por del meu passat, del meu odi a la mor, del meu despreci... Jo havia fugit d'ell tota la vida, ell podia fugirne fins la mort...

Vos podeu aturarlo si voleu... Perquè vos sou l'amor, la benhauransa... Vos sou el meu desitg y'l meu afany... Us aimo, bell don Joan, noble don Joan, us aimo immensament, com una folla... Folla n'estic per vos, folla d'amor... Somnio en vostres ulls y en vostres llavis, somnio en mon amor perquè es tot vostre... Per xò també l'estimo a aquest amor, per xò, perquè us ho donc, perquè es ben vostre...

Accepteulo, donc Joan, serveulo sempre... Fins morta us aimaré com ara us aimo... Jo crec que dins la tomba, en el sepulcre, us seguiré veient com ara us veig... Y si vos, amorós, veniu a vèurem, de la tomba eixiré pera besarvos.

Us aima, bell don Joan, la vostra,

Elvira.»

MARCEL MATA

Conte de Tardor

—La vetlla serà freda, aimada meva. No sents la tramontana com brunz entre'l brancatge? Demà'ls platans del passeig semblaran descarnades ossamentes: ni una fulla restarà en ses branques ertes, y'ls aucells ne fugiran cercant més segur repòs.

Les fulles morta s extendran en el sol groga catifa, que gemegarà dolorosament sota nostres peitjades, y la melancolia de la tardor invadirà nostres cors, davant l'aspecte desolat de la natura.

La tardor es la trista estació de la mort: la temen els malalts, la temen els vells, y fins els que s'estimen senten vagament l'indefinible tristesa d'un quelcom misteriós que porta sospés en ses fredes alenades.

Fa fret, tanquèm bé totes les portes y apropemnos al foc...

—...

—Aquest udol? Es el vent, no temis.

—...

—El gos, dius? Pobra bestiola! Potser sí. Pòrtel, pòrtel aquí, també, ab nosaltres. Vine, *Canet*, aprop de la mestressa. Tu l'havies acompanyada en ses hores de solitut y tristesa, y es molt just que ara també tinguis un lloc entre nosaltres. Tens gelos, *Canet*? Pobre gos! Vell y malalt, tes gelosies casi humanes, son l'última manifestació imperiosa d'una vida que se'n va cap a la posta. Vina aprop del foc, bestia fidel; el foc te donarà novavent escalfs y ilusions de jovenesa. Dorm, deixa passar la tardor, que serà pera tu un any més de vida.

Y ara, aimada, aquí, a l'amorós escalf, deixa que brunzi'l vent y escampi al defòra desolació y tristesa, que a dins no hi han pas d'arribar ses alenades.

Riem, riem, despertem nostres cors a l'alegria; som joves y la vida'ns somriu: la dixa... Plores? Per què, vida meva?

—...

—Recordes a l'amiga, dius? Pobre Carmela! Sí, era una nit com aquesta que va a morir; morí igual que un pollet, sense fadiga, sens atalaiarsen casi, somniant encare amor y ditxa. Tant jova!

—...

—Ell? L'infelís! Està desconegut, fa pena de veure. S'ha obstinat en el dolor y la solitut, y res més que dolor y solitut el volten.

Reclós en aquell lloc retirat y silenciós, magnific santuari de sos amors, que en altres temps ell havia batejat entusiàsticament ab el nom de «Vi la felis», sembla fruir l'egoisme del dolor, ubriagantse ab extranys refinaments, com cercant en eixa mena de narcotisme moral, l'anorreament d'una existencia que li devé insoportable.

L'altra tarde vaig anar a interrompre per algunes hores son absolut isolament, y'm sobtà una impressió dolorosíssima. Vaig trobarlo al fons del jardí, en el mateix lloc ont varies voltes, en sos primera temps de matrimoni, m'havia afirmat ab convicció esser l'home més felís de la terra; allí l'havia vist, prop d'aquella dòna tant estimada, vivint una existencia d'amor que semblava no haver de tenir mai fi. Y'l contrast se m'aparegué brutal, aplanador. Tornava a vèurel en aquell lloc, però ella no hi era; se n'havia anat per jamai més tornar, y ell estava sol, recolzat a la barana del brollador, esguardant ab obstinació'l bullir de l'aigua emergint y tornant a caure ab soroll de cresta l, en aquella superficie llotosa en la qual hi suraven fulles seques. Son esguard tenia'l brill apagat d'una conciencia que s'acaba, somniós, com fit en un més enllà desconegut que l'atreia ab fatalitat irresistible.

La quietut era absoluta; ni una remor humana, cap veu que torbés l'absolut recullament d'aquell sagrat recinte. Sols l'aigua, com esgranant feblement un rosari de queixes, accentuava més y més el gran silenci, la pau sobirana de la que en lloc de «Villa felis» en endavant havia d'esser la «Villa del repòs»...

Quan s'adonà de mi, feia molta estona que l'estava contemplant, no atrevintme a violentar el curs del somni beatífic a que semblava entregat mon pobre amic. Potser es felís en aquests moments, pensava jo; per què, doncs, abreviarli eixos dolsos moments d'abstracció divina?

Al vèurem somrigué dolsament, ab el somriure d'un infant al despertarse, vingué. Cap a mi y m'abrassà fort, fins a ferme mal. Després, assegut en un banc proper, pàrlarem.

—Has vingut a vèurem, y t'ho agraeixo—va dirme;—figúret que d'ensà que he perdut a la Carmela, me passo la vida sol, sense relacionarme ab ánima viventa, refugiat tot contacte ab la gent, que'm causa una singular aversió, que no puc definir, y un incomprensible dolor. L'alegria d'un alire m'irrita y exaspera; m'he tornat esquerp, casi selvatge; m'ho conec y no hi puc fer res, ben apesar meu; jo crec que fins vindrà un dia en que perdré'l dò de la paraula, si es que abans no perdo la raó. Però vens, en cambi, la teva presencia, la teva companyia'm plau perquè tu'm fas recordar, millor dit, me fas reviure moments dolcíssims en que la teva companyia s'associa a la d'aquella per qui no tindré prou llàgrimes pera poguerla plorar.

Te sembla estrany que't parli así? Ja sé que ho calificaràs de feblesa, de sentimentalisme exagerat; però lo positiu es que mon dolor existeix, que està en mi, que viu y palpita en el fons de tot mon esser. Oh! no me avergonyeixo, no; sembla que pels homes sigui una baixesa'l plorar y'l dir que sofreixen.—

Al ferli jo algunes objeccions pera conseguir asserenarlo, m'interrompé:

—Oh! no ets tu sol, no, en apreciar les coses per lo que tenen d'aparents— y seguí maquinalment:—Feblesa, sentimentalisme, romanticisme malaltís! Paraules, paraules!... No falta qui, ab cínica crudelitat, m'ha dit: «El teu mal, ton dolor aparatós, més que en el cor, arrela en ton cervell malalt» afegint: «Si no procures distrèuret, acabaràs malament.»

Y potser sí, potser tingui raó! No m'ho ha dit, però he ben comprés que'm mostrava'l monstre horrorós de la follia. La follia! Creu que, al vèurela venir, li somriuria amorosament; cent voltes la preferiria a aquelx torment que m'anorrea sense matarme, a eixa agonia que sembla que no hagi de tenir mai fi.—

Vaig tractar de convèncel de l'inutilitat de aquell isolament suicida, de la necessitat de crearse un ideal, de la necessitat de viure fins haver complert la seva missió; però, ple de descoratjament, va respòndrem:

—A voltes ja hi he pensat; a voltes he volgut allunyar aquesta horrible tristesa, y m'he dit: «has de viure, has de lluitar»... Y creu que la voluntat no'm manca, de moment; però prompte mon gesto d'energia s'apaga, ve la depresió, y aleshores me pregunto: «Si haig de viure, perquè haig de viure y per qui? Y no puc respòndrem. Això es lo més trist. Per més que furgui pels meus dintres, no hi trobo més que'l buid, lo indefinible. Ma vida està agotada. Voldria viure per l'art, però l'art, la veritable bellesa, se'm revela, fuig de mi sens pietat: fa molt temps que ho mort per l'art. Jo he fet ja tot quan havia de fer; ja he dat tot quan podia donar... Ja mai podré fer la meva obra, ha mort abans de nàixer...—

Y tot seguit, apropàntsem casi a cau d'orella, y apretantine'l bras nirviosament, me digué ab veu baixa, com donant expansió a la seva idea fixa:

—Escòltem... Tu ja sabs quan l'estimava a la Carmela; ja sabs quant havíem tingut de lluitar pera realisar el nostre afany... Aquesta lluita va acabarse, y nostra felicitat fou tant curta que, com un somni, s'esvaí al comensar a assaboriria.

El qui no ha fruit mai l'intens amor d'esposa, no pot capir el tràgic dolor de pèrdrela, y més que res, al constatar la marxa progressiva d'una horrible enfermetat, en son rostre hermós, ple de jovenesa, fins a vèurel convertit en un espectre de lo que fou, fins a vèurel estargint una dolorosa ganyota de vellesa prematura. Jo he passat aquest torment, jo he vist a ma esposa, el rostre irradiant de jola y amor; jo he vist sos ulls grossos, brillants, entonant un esplèndit himne a la vida; jo he vist sos llavis, rojos, humids, deliciosament entreoberts, sedents de ditxa; jo he sentit la potencia vital de sos besos, l'enèrgica y delirant pressió de sos abrassos... He gaudit ab ella la joia sublim que sols dona la possessió absoluta y confiada; he sentit bullir en mes venes aquell amor, aquella forsa creadora capàs de capgirar el món. He gaudit la dolsa pau de la llar, he sentit l'absoluta fusió de dos cors, la compenetració real de dues existencies que, en endavant no havien de formarne més que una sola. Y de sobte, tot cruixí, tot tambalejà, tot s'arrunà a l'empenta fatal de la dissort.

Una nit, al sortir del teatre, la Carmela havia sentit una esgarrifanse de fred molestosa. L'aire, en realitat, no era fred però sí molt humid. No obstant, no'n ferem cas. Aque la nit dormírem tranquils, sense preocupacions, y sols l'endemà, al llevarnos, la Carmela comensà a queixarse de vius dolors al cap y al pit. A mitja tarde tingué de ficarse al llit y ja no va alsarsen durant molts dies.

La segona vegada de preguntar an el metge son parer, va dirme ab accent misteriós que'm commogué profundament: «Es una *pleuresia*. Si la malalta fos més forta, no tindria gran importancia; ara, poden venir complicacions, y donada sa constitució, la cosa ja cambia d'aspecte. No obstant, confio... Serà cosa de molt cuidado... sobre tot després, els resultats... pot esser que... la convalescencia serà un xic llarga.» Al sentirlo expressar en una forma tant vaga, vaig preguntarli ab inquietut: Però la salvarem?... Y ell, sense deixar aquell to misteriós que tant m'espaordia, digué: «Sí, certament, de sortirne en sortirà; solament que... ja veurà, després serà precís un règim seriós, especial... potser tindrà de anarsen a fòra pera acabar de referse.» Això ral, vaig dirli jo, la qüestió es que's salvi, que'n surti. Anar a fòra?... A la fi del món, si es precis. Que's gasti tot, que no s'estalvi res... res...

Aleshores vaig sorpendre en el metge una mirada de llàstima; y ja desde aleshores ma vida fou una veritable agonia. Aquella mirada tenia per mi tots els més horrorosos significats, fins els més inimaginables; el dubte se m'aferrà en el cor y una febre d'ansietat me devorava. Ah! tu no sabs lo que es l'angoixa de lo imprevist, aquella cosa misteriosa sospesa damunt la testa del ser estimat, de quina existencia en tens un presentim ni cert, y no obstant, ignores en hora y en quin moment se presentarà ab terrible gest pera ferirte d'un dolor irreparable. Aquesta angoixa, aquest neguit omplia totes mes nits y totes les hores del dia. Si alguna volta, retut de cansament, reposava mon cap damunt d'aquell llit de dolor, y arribava a entreballirme, prompte una forta batzegada d'inquietut me desperlava novament la sensibilitat, y altra volta tornava mon martiri, però sempre més viu, car d'hora en hora, el rostre de ma pobre aimada sofria una nova transformació, prenent un no sé què d'extrany y sinistre. Oh! aquell rostre, com havia cambiat en poc temps. El vellut acolorat de ses galtes, s'havia marcit, transformantse en una grogor de cera passada, solcada d'arrugues com un rostre de vel a; sos pómuls havien adquirit una imperceptible rajor, y sos ulls enclotats en ses òrbites tenyides de lívida blavor, se movien esmàtics, calmosos, infinitament tristos. De tant en tant, me prenia les mans entre les seves devingudes un manyoc d'ossos, y fent esforsos pera somriure me deia ab dolcesa: Com podré pagarte tot lo que fas per mi?... Jo la besava, aclucant els ulls pera no abrassarla ab les llàgrimes que'm pujaven del fons del cor, y la tranquilisava. Li deia que procurés posarse bé, que lo que jo feia era molt menys de lo que ella's merexia... Però la fadiga m'aplanava y ella comprenentho'm deia que estava molt millor, que la deixés y me n'anés a descansar...

Dues setmanes després va comensar a llevarse. Al vèurela en peu, corvada, les robes amples, aplanades damunt de ls ossos, va semblarme que haguessim passat trenta anys sense havernos vist, tant envellida y desfigurada estava.

Un dia va abrassarme impetuosament y

sanglotant, repetia ab dolorosa obstinació: Com m'ho tornaré Com m'ho tornaré! Mai més tornaré a esser lo que ora!...—

Al dir aixó, mon pobre amic sofocá un gran plor, després seguí:

—Vinguó'l bon temps y ab el sol y l'aire, sembla que s'anés revifant—y signantme un bane situat en un lloc espatlós del jardí, va dirme confidencialment:—Veus aquell bane? Doncs, allá's passava la major part del dia, arrupida, respirant a plens pulmons l'aire que havia de regenerarla, banyada de sol, que ab prou feines atiblava sos membres desnutrits. Allí haviem passat en els bellis temps llargues hores d'amor, en jolosa converse o en muda delectació. Després també les hi passárem, paró en dolorosa abstracció, el cor oprimit per un trist presentiment. Per què, amic meu, aquella millora esperada, aquella regeneració promesa, no acabava de arribar mai; no passava d'una apariencia de salut que nostre afanyós desitg exagerava. Y l'aire y el sol del bon temps ja no hi podien res... Dos mesos després, vaig convéncem de que ma esposa's moria. De tant en tant, una tos apenas perceptible sacsejava son pit, y aleshores obria considerablement la boca, cercant afanyosament la vida que semblava fugirli; després, tornava a quedar tranquilla, assereuada.

El metge va dirmho pel clar: «No's fassi ilusions, la curació la veig tant difícil, per no dirli imossible! Poden provar d'anarsen a fóra, a un lloc ben alt, ont l'aire sigui ben oxigenat, ben sec... y, qui sab, devegades... s'han donat casos...»

Varem passarhi tot l'istiu a fóra, y hi hagué un moment en que vaig arribar a confiar... què sé jo?... Y tot fou un somni, una ilusió. A primeries de tardor tinguerem de retornar a corre-cuita. La malalta ho exigia: «Vui morir a casa, deia, vui reveure aquells llocs tant estimats...»

Y desde aqueix moment no vulguis saber lo que fou de sa vida. No pots imaginartho. En mon cor hi bullia un infern, una angoixosa ansietat me torturava; un foll anhel d'assolir lo impossible'm consumia. Y plorava, y malaeia ma dissort, y una revolta insana me feia alsar els punys, closos, vers el cel, que no escoltava mes queixes.

Quan el metge declará solemnialment que la Carmela era morta, que tota lluita seria debades, jo vaig sentir la desesperació furgant en mon cervell, apropantme a la follia, jo vaig sentir en mon cor com si una boca de ferro me'l triturés ab rabia y ensanyament. «Doctor! doctor!» vaig cridarli ab desesper de náufrag que perd ja l'món de vista «Salvimla! salvimla! per Déu! Li daré tot, tot lo que tine será per vostè, tot... però salvitla!» Y aquell home semblava no comprendrem. Oh! era terrible allò. Aquell home'm veia sofrint el més horrorós torment, y somreia, y movia el cap d'una banda a l'altra, y'm deia, convinsut y inflexible: «Es impossible, impossible». Es dir que ha de morir? Es dir que no pot ferhi res? res? Y doncs la ciencia, de que serveix? de res? Farsants! embusteros!... deia jo, boig de desesper. Y aleshores aquell home, entendrit, ab llágrimes als ulls, va dirme: «Jo també he perdut una filla, jo també m'he sentit pres de desesperació; jo també he maleit la ciencia, que tampoc va poderme conservar aquel a preciosa vida...»

Tots es en val, vaig dirme; però aixi y tot, me resistia a crèureho, tant impossible'm semblava.

Y no obstant, cada jorn veia que aquell pobre ser acabava les forses, que'ls lligams que la retenien a la vida s'afluixavon per moments. Després, no se com, vaig adquirirne la fatal convicció y aleshores, ple d'horror, la imatge de la mort ja no s'esborrá de ma pensa. Poc a poc vaig anarme acostumant sense revolta a l'idea de que tindria de donarli un adéu que havia de durar tota una eternitat; y la recansa d'aqueixa separació'm produía un dolor físic monstruós, com si tot mon esser hagués estat sotmès a la més horrible tortura. Caldria separarnos, caldria dirnos adéu, ella se n'aniria, y jo tindria de restar sol, condemnat a apurar tot mon dolor, tot el torment de l'anyoransa! Però quan? a quina hora? en quin moment se realisaria aquesta separació? La incertesa de l'hora y del moment m'assetjava com un monstre afollit, enfonzantme en una desesperada agonia. Cada volta que una nova martellada en el rellotge senyalava que una hora més era passada, me semblava sentir la petjada seca de la mort anant a segar aquella dona que era meva, que la volia viva, que s'aferrava a la vida, y que'm seria arrobassada ab tota certesa, quan? en aquell moment, al sonar una nova campanada, quan meys m'ho pensés tal volta, quan més confiat estaria.

Aquest temor me tenia en un etern sobresalt, en una espantosa inquietut, y es per això que'm passava els dies y les nits sempre a l'aguait, sempre aprop de ma esposa, l'esguard sempre fit en son rostre, observantne atent fins les més petites alteracions, sadollantme de son esguard, de sa imatge estimada, quins trets desfigurats apenes podia retenir en ma pensa, obeint a una obstinada voluntat de gravarla ben endintre meu, al fons de mon cervell y de mon cor, temerós de que sos trets me fugissin, de que se m'esborressin per sempre més, temant que, després de morta, no pogués evocar la seva imatge. Quin sofrir! Ella m'esguardava també ab dolsa insistencia, com volent endursen en el més enllá desconegut, quelcom de mi, de lo que tant estimava; y somreia melangiosament quan jo, fingint serenitat que no podia tenir, la encoratjava a viure.

Un dia, de bon matí, son rostre pálid, adquirí rosades entonacions, y fins semblava alegre. Al preguntarli la causa, me respongué que's trobava del tot bé, que's creia completament restablerta y ab ánims pera empendre un llarg viatge a la Suissa. Allí, —deia—, en les altes montanyes, adquiriria extraordinari vigor, tornaria a esser lo que fou. Va dirme que volia viure forsa, espléndidament, alegrament, pera mi, pera fer ma vida dolsa com un somni; deia que'm volia rescabalar lo que havia fet per ella, hubriagantme de tendresa. Y m'abrassá onérgicament, ab estreta formidable, y'm besá ab transports de deliri, seguidament, bojament, com si aprofités els darrers moments abans d'empendre un gran viatge. Després, mirantme ben fit a fit, com volent penetrar fins al fons de la meva ánima, va dirme: «Escolta: si jo'm morís, tornaries a casarte? Sigues franc». Per què'm parles de morir ara, justament avui que's fan masons, «carbonaris» o «exterminadores». Y el misteri, trencat per esclats d'ira esbogerrada, se fica al teatre ont surten heroes criminals y bords, embolicats en tramas infantils, que's moren declamant maledicciones profanadores dels sentiments més nobles y purs que han destitat les ánimes escullides en la vida secular de l'humanitat.

La música teatral se va fer també cridanera y artificiosa, monopolisada pels mestres italians. La hegemonia francesa va imposar l'ópera italiana a Espanya. S'ha de tenir present que'ls francesos s'infiltraren a l'esperit d'Europa al mitjansar el sigle XVIII; que Espanya y Italia eren provincies francesas abans de que les conquistessin els exércits napoleónics. Per això l'ópera italiana regná als escenaris de Barcelona y de Madrid, com regná en Josep Bonaparte, encara que precariament.

La música teatral italiana, tothom ho sab, era una desviació y una depressió. Prenent a Donizetti com a tipu representatiu,—ja que l'actualitat barcelonina s'ho comporta,—y fixantnos en el moment de l'estrena de la «Maria di Rohan» (1843), veiam si podrem referir lo que era llavors la música.

Cal, primer que tot, pensar que'l compositor d'óperes era un empleiat pagat molt sovint a mesades, mai lliure d'empendre un treball gustós. El mateix Rossini, que havia conseguit ja l'independencia y'l benestar, obeía servilment al públic y'ls cantants. L'empressari y'l cantant eren els amos del compositor, si no tots dos, al menys un. Els músics italians no havion arribat al drama. Jo no'n sé cap que s'hi acosti, ni'ls Scarlattis, ni Sacchini, ni Cimarosa, ni Paisiello, al qui Rossini pogué alcansar essent ja un home.

El drama líric l'havia fet el cavaller Glück, que'ls francesos no pogueren imposar perquè no l'entengueren. L'historia de Glück a París se repetí cent anys després ab Wagner, patrocinats tots dos per la sobirana y la cort, ignorats o rebutjats pels públics. ¿Per què va fallar aquella iniciativa cortisana? Senzillament, perquè anava extraviada. Perquè la música dels italians era la vera música de les corts y la música dels alemanys la música del públics. De la representació de les óperes se n'encarregava l'intendent del palau, y s'havia de seguir la moda en l'ópera com en la casaca.

Y com tota la música de l'ópera no es més que *bel canto*, s'imposa el virtuós, que sofistica la composició del mestre pera lluirshi més, posant on solfa lo rococó y lo barroc, ab terceros altes cadenze, floriture, gruppetti, smorzature, fermate... tota una vegetació parássita que ofega el poc sentiment que la melodia original pogués tenir. Y venaqui l'última reducció d'aquella musiqueta: el virtuós. Com l'última reducció de l'altra música, la música dels alemanys es el *männerchor*, el chor d'homes que s'apleguen al poblet, sense auditori ni empressari.

Quan la voga dels operistes italians fou més enfairada, pels anys quarantes, dels poes alemanys que intentaren escriure pera'l teatre no se'n feia cap cas, ni a les ciutats alemanyes. Després de Glück, Mozart havia composat «Don Giovanni», «El casament de Fígaro» y «La mágica flauta». Més tard Weber escriguó «El cassador lliure», «Euryante» y «Oberon»... Al pobre Mozart, passada la gloria follicla de la seva joventut, no li quedá més que l'humiliadora servitut a casa d'un bisbo ximple, fins arribar a que un senyor indigne com el comte d'Arco el tirés escales avall a puntades de peu. El «Freischütz» de Weber passá per París a l'any 29 sense deixar rastre, y al cap de temps hi torná tot falsificat...

La gloria era pels italians. A l'any 35 se trobaven a París els tres mestres Rossini, Bellini y Donizetti. Eren a París perqué allí tenien el quartel general. En cambi, llavors una ciutat provincial anglesa demanava un Oratori a Mendelssohn (*Elijah*).

Donizetti, que ja tenia 38 anys, no havia aconseguit encara un éxit gros. Llavores privava en Bellini; els «Puritans» feien furor. El clam del patriotisme, el sentiment exquisit d'aquella música plorancra y monosilábica encantaven als parisencs... Tot de guardarropia, perqué en Bellini era lo que pels contorns del carrer de Ponentne diuen *un romansero* Pobre xicot malalt (aquell mateix any s'havia de morir), sempre darrera dels diners, doblement egoista. La desoladora mentida d'aquell art, de totes les arts, de tot el pensament d'aquells temps a les terres llatinos, es la característica que avui ens repugna més justament. Donizetti, que fou un noi estudiós, parlava bé'l francés y l'alemany y s'havia preparat pera la carrera d'arquitecte. Començá les llissons de música a la seva ciutat nadiua de Bergamo, a Lombardia, y escriguó ab coria seietat composicions litúrgiques y «di camera». Però aixi que's ficá al teatre, va perdre la vergonya. Primer ab en Barbaja, l'impresario negrer de Nápols, que li exigia quatre óperes a l'any, pagantlo malament, y després a Milan y a París, se posá a composar depressa (el «Don Pasquale», va esser fet en vuit dies), seguint les bufades de l'aura popular, estrafent als altres quan la gent no demanava més. París l'atreia, y allà'l trobem a l'any 40, a l'any 43 dues vegades, y als anys següents fins al 48, quan hi aná a morir, com Bellini y com Rossini; perqué si bé encara alenava quan se l'emportaren a Bergamo pera finar del tot, estava paralític, idiota y agonitzant. Ell deia que l'havia mort el «Don Sebastiano di Portogallo», escrit y tornat a escriure de cap y de nou en dos mesos pera que'l xiulessin a l'Opera Reial; si el matava l'escolament del treball forsat sense ideal.

Aquella música, quan no imita a ningú, vol esser pintoresca y apassionada; però apassionada pera que l'entengui el galliner. Després den Donizetti se comprén a Verdi, encara que hi ha una ascensió molt marcada. Música encara pera virtuós, se fa a la mida del cantant; avui el bariton Ronconi, demá'l tenor Duprez.

Es curiós veure com el virtuosisme de l'escenari s'escampa, y com en aquells temps triomfa'l concertista, Paganini, Chopin, Liszt, y també comediants «caracterisats» pera fer glatir als auditoris sensibles o noveiers, ab llegendes de vicis satánics, de anyoraments patriòtics, d'aventures tenoresques...

Voleu que us ho digui quins temps eren aquells? Temps de *romanseros* que perdien el temps.

* * *

La Maria Gay a Londres

"CARMEN,, Y CARMENS

Ja en l'edició del dijous prop-passat, en Pous explicava l'acullida que ha tingut l'artista catalana al «Covent Garden», de Londres. Es interessant l'article que li dedica *The Daily Telegraph*, y que a continuació tradueix:

Si fos dubtosa la popularitat de «Carmen», que no es solament l'obra mestra den Bizet, sinó—y acudim aquí a l'autoritat d'un crític tant eminent com el Hanz von Bülow—l'obra mestra de l'ópera com a ópera y no com a drama musical, la representació donada'l dimeneres a Covent Garden hauria reformat de segur la nostra admiració pera l'obra, al menys en lo que pertoca al protagonista. La Maria Gay es en tots conceptes creadora de aquella Carmen, catalana y filla de Barcelona. La Gay es la Carmen. Abans de personificar aquéix personatge, la senyora Gay, que al principi somniava esser escultpora (?) visqué a París, d'ont aná a Bruselas pera cantar per primera vegada la música de Bizet. De llavores ensá, ha dedicat casi del tot son temps, divuit mesos, a estudiar la mateixa part de Carmen. L'ha cantada en diferents teatres de Alemanya y de Russia, y la setmana entrant se n'anirá de Londres a Colonia pera cantarla altra vegada. D'allí ha d'anar al renomenat teatre milanés de la Scala, ont se ressucitará expressament pera ella l'obra de Bizet, que s'ha deixat dormir molt temps. Lo curiós es que ab tot y esser la senyora Gay de naixensa purament espanyola, es a dir, lingüísticament apropada a Italia, no ha estudiat fins ara la versió italiana de l'ópera, demostrantse en la representació que coneix molt millor la versió francesa.

Ara fa un parell d'anys, l'aixerida noia va cantar ja a Londres, en una funció que's pot dir solemne: un Concert Filarmònic. Hi cantà, entre altres composicions, una aria de l'«Scipió», de Hándel. Hándel-Carmen! *Gay* de nom y de naturalesa es l'artista que personifica a la protagonista de Bizet. Sobreixintse de vitalitat, de deixament; tant aviat capritxosa com violenta; tendra de vegades, sempre, a cada moment seguidora dels impulsos del moment. Però al costat de totes aqueixes qualitats, dominantlies a totes, es quelcom indefinible, inexplicable; no solament artístic, hermós. Fixeuvos en els moviments dels brassos y de les mans, fixeuvos en l'expressió dels ulls quasi inhumans. Positivament ens repugnaria el tipu de dona representat per la Carmen, a la vida real; però no podem refugir l'atracció que a les taules ens imposa. Mai, ni quan tira la rosa a «Don José» al volguerli fugir el soldat, mai deixa que'l sou flamejant temperament meridional entell la bellesa de l'interpretació. Y no us penseu que tot sigui artifici, patinació damunt del glas prim. Es una personificació, una sublimació de sinceritat; y com deia algú en un dels entreactes, la Maria Gay seria cantadora, actriu, o bé balladora espanyola, si se li volguessin isolar les seves qualitats. A cap dels espectadors de la notable representació, sorpendrá que sigui el cim de la present temporada; y encara més, que marqui una época a la carrera d'una de les óperes més grans en la literatura musical.

Més, s'hi va haver reis abans d'Agamenon, també hi ha hagut Carmens abans de la Maria Gay. Gloriós dia en els anals de l'ópera fou aquell históric 3 de mars de 1875, quan s'estrená «Carmen» a l'Opera Comique de París! Va esser una caiguda, y no es extrany que al cap de tres mesos morís el compositor.

S'ha dit sovint que la versió teatral que varen fer en Meilhac y en Halévy de la novela de Merimée era massa forta pels gustos de fa trenta anys; y es probable que en Bizet, si hagués viscut l'hauria atenuada. Però molt de l'«agressiu»—si's permet la paraula—de l'obra representada resultava de l'excessiva brutalitat que donava a l'heroina sa primera personificadora, madame Galli Marié... Sigui com vulgui, el sentir d'aquells temps ja mort no va ofegar l'obra, que ha superviscut a les moltes tribulacions.

Introduida la «Carmen» en italiá a Londres, (en el «Teatre de Sa Majestat», juny de 1878) ab la senyora Mesinis Hauk de protagonista, va conseguir un succés immediat. Després la senyora Marie Roze cantá «Carmen» en anglès, ab la companyia de Carl Rosa... Altres amoses heroines de Bizet han estat la Trebelli, la Patti, la de Lussan, la Luna, l'Hersee, la Lucca, la Deschamps-Fehin, la Bellincioni y la Calvé.

L'Emma Calvé acopiá son nom an aqueix personatge, y de segur durará per molts anys aqueix acoplament. Conscientment o inconscientment, la Maria Gay ha fonamentat la seva versió del personatge en la de la Calvé, a qui li diu *verdadera amiga*, però entre amdues hi ha subtils y genials diferències. No's podrá negar que la senyora Calvé fassi sorgir la part «més animal» del personatge, y per la mateixa direcció va la Maria Gay; però — y ara sembla inevitable una llengera comparació, — la Gay té un sentiment més afinat dels valors del ritme musical. Per molt violenta y frenética que sembli en certs moments la Gay, mai la veurem com una vegada a la senyora Calvé agafant el cascv y el sabre de «Don José», y tirántloshi a lo cara. Y tampoc, al revés, ens podem imaginar a la senyora Calvé ballant ab la gracia exquisida de la Gay damunt de la mateixa taula, d'ont la francesa va malmetre al sargent. Inqüestionablement, l'interpretació de la Gay es subtil...

Ab tot, no s'ha de comparar a madame Calvé ab la Gay, perquè no se les pot comparar, de no esser superficialment. Contentemnos d'haver viscut pera veure a les dues artistes, tant semblants y tant diverses en mètode, en gestes y en el geni que les inspira...

MIRÓ

Imprempta Domenech, Ample, núm 7.

DE MÚSICA

Els temps den Donizetti

Altres temps. Per més que uns quants centenars de persones despertin els ecos extinguits d'antigues ovacions al Liceu, no són, no poden esser aquells liceistes que hi menjaven, hi somniaven ab el *bel canto*, que rebaixaven tot el drama musical a la «cabaleta» y a la «formata», que posaven al cim de la llur admiració, no al creador, sinó al tenor o a la soprano, Mongini y Mario, les Marchisios, la Borghi Mamo, la Barbot; o la Sontag y la Malibran els pocs que's feien passar per precursors pontifiquejants.

Tristos temps els de les bullangues sanguinantesly estèrils, del cólera y «la cometa», de la perversió de totes les esperanses abstractes espargides pels francesos a tot el món. Les ciutats xuclan a la pagesia y acumulen les bruticies; la máquina desilluiradora se torna esclavitzadora, com el vell molf dels soterranis romans que portava a l'esclau junyit; la llibertat es un paper escrit que s'estiren els uns als altres a cops de baionota; la vida urbana es una persecució dels dèspotes als conspiradors que's fan masons, «carbonaris» o «exterminadores». Y el misteri, trencat per esclats d'ira esbogerrada, se fica al teatre ont surten heroes criminals y bords, embolicats en tramas infantils, que's moren declamant maledicciones profanadores dels sentiments més nobles y purs que han destitat les ánimes escullides en la vida secular de l'humanitat.

La música teatral se va fer també cridanera y artificiosa, monopolisada pels mestres italians. La hegemonia francesa va imposar l'ópera italiana a Espanya. S'ha de tenir present que'ls francesos s'infiltraren a l'esperit d'Europa al mitjansar el sigle XVIII; que Espanya y Italia eren provincies francesas abans de que les conquistessin els exércits napoleónics. Per això l'ópera italiana regná als escenaris de Barcelona y de Madrid, com regná en Josep Bonaparte, encara que precariament.

La música teatral italiana, tothom ho sab, era una desviació y una depressió. Prenent a Donizetti com a tipu representatiu,—ja que l'actualitat barcelonina s'ho comporta,—y fixantnos en el moment de l'estrena de la «Maria di Rohan» (1843), veiam si podrem referir lo que era llavors la música.

Cal, primer que tot, pensar que'l compositor d'óperes era un empleiat pagat molt sovint a mesades, mai lliure d'empendre un treball gustós. El mateix Rossini, que havia conseguit ja l'independencia y'l benestar, obeía servilment al públic y'ls cantants. L'empressari y'l cantant eren els amos del compositor, si no tots dos, al menys un. Els músics italians no havion arribat al drama. Jo no'n sé cap que s'hi acosti, ni'ls Scarlattis, ni Sacchini, ni Cimarosa, ni Paisiello, al qui Rossini pogué alcansar essent ja un home.

El drama líric l'havia fet el cavaller Glück, que'ls francesos no pogueren imposar perquè no l'entengueren. L'historia de Glück a París se repetí cent anys després ab Wagner, patrocinats tots dos per la sobirana y la cort, ignorats o rebutjats pels públics. ¿Per què va fallar aquella iniciativa cortisana? Senzillament, perquè anava extraviada. Perquè la música dels italians era la vera música de les corts y la música dels alemanys la música del públics. De la representació de les óperes se n'encarregava l'intendent del palau, y s'havia de seguir la moda en l'ópera com en la casaca.

Y com tota la música de l'ópera no es més que *bel canto*, s'imposa el virtuós, que sofistica la composició del mestre pera lluirshi més, posant on solfa lo rococó y lo barroc, ab terceros altes cadenze, floriture, gruppetti, smorzature, fermate... tota una vegetació parássita que ofega el poc sentiment que la melodia original pogués tenir. Y venaqui l'última reducció d'aquella musiqueta: el virtuós. Com l'última reducció de l'altra música, la música dels alemanys es el *männerchor*, el chor d'homes que s'apleguen al poblet, sense auditori ni empressari.

Quan la voga dels operistes italians fou més enfairada, pels anys quarantes, dels poes alemanys que intentaren escriure pera'l teatre no se'n feia cap cas, ni a les ciutats alemanyes. Després de Glück, Mozart havia composat «Don Giovanni», «El casament de Fígaro» y «La mágica flauta». Més tard Weber escriguó «El cassador lliure», «Euryante» y «Oberon»... Al pobre Mozart, passada la gloria follicla de la seva joventut, no li quedá més que l'humiliadora servitut a casa d'un bisbo ximple, fins arribar a que un senyor indigne com el comte d'Arco el tirés escales avall a puntades de peu. El «Freischütz» de Weber passá per París a l'any 29 sense deixar rastre, y al cap de temps hi torná tot falsificat...

La gloria era pels italians. A l'any 35 se trobaven a París els tres mestres Rossini, Bellini y Donizetti. Eren a París perqué allí tenien el quartel general. En cambi, llavors una ciutat provincial anglesa demanava un Oratori a Mendelssohn (*Elijah*).

Donizetti, que ja tenia 38 anys, no havia aconseguit encara un éxit gros. Llavores privava en Bellini; els «Puritans» feien furor. El clam del patriotisme, el sentiment exquisit d'aquella música plorancra y monosilábica encantaven als parisencs... Tot de guardarropia, perqué en Bellini era lo que pels contorns del carrer de Ponentne diuen *un romansero* Pobre xicot malalt (aquell mateix any s'havia de morir), sempre darrera dels diners, doblement egoista. La desoladora mentida d'aquell art, de totes les arts, de tot el pensament d'aquells temps a les terres llatinos, es la característica que avui ens repugna més justament. Donizetti, que fou un noi estudiós, parlava bé'l francés y l'alemany y s'havia preparat pera la carrera d'arquitecte. Començá les llissons de música a la seva ciutat nadiua de Bergamo, a Lombardia, y escriguó ab coria seietat composicions litúrgiques y «di camera». Però aixi que's ficá al teatre, va perdre la vergonya. Primer ab en Barbaja, l'impresario negrer de Nápols, que li exigia quatre óperes a l'any, pagantlo malament, y després a Milan y a París, se posá a composar depressa (el «Don Pasquale», va esser fet en vuit dies), seguint les bufades de l'aura popular, estrafent als altres quan la gent no demanava més. París l'atreia, y allà'l trobem a l'any 40, a l'any 43 dues vegades, y als anys següents fins al 48, quan hi aná a morir, com Bellini y com Rossini; perqué si bé encara alenava quan se l'emportaren a Bergamo pera finar del tot, estava paralític, idiota y agonitzant. Ell deia que l'havia mort el «Don Sebastiano di Portogallo», escrit y tornat a escriure de cap y de nou en dos mesos pera que'l xiulessin a l'Opera Reial; si el matava l'escolament del treball forsat sense ideal.

Aquella música, quan no imita a ningú, vol esser pintoresca y apassionada; però apassionada pera que l'entengui el galliner. Després den Donizetti se comprén a Verdi, encara que hi ha una ascensió molt marcada. Música encara pera virtuós, se fa a la mida del cantant; avui el bariton Ronconi, demá'l tenor Duprez.

Es curiós veure com el virtuosisme de l'escenari s'escampa, y com en aquells temps triomfa'l concertista, Paganini, Chopin, Liszt, y també comediants «caracterisats» pera fer glatir als auditoris sensibles o noveiers, ab llegendes de vicis satánics, de anyoraments patriòtics, d'aventures tenoresques...

Voleu que us ho digui quins temps eren aquells? Temps de *romanseros* que perdien el temps.

GASTEM MOLT

y per lo tant ens queda poc pera empleiar cabals en coses extraordinarles. No obstant, hi ha molt de que no podem prescindir pera presentarnos bé en societat. Y d'ont traurem els diners pera comprar aquells objectes cara quina majoria ens venen del extranger y'ls cobren a l'acte?

En Alemanya fien als espanyols

La casa que sotsoriu vos servirà, posats a casa ab tota discreció y pagables en els plassos que indiqueu sens cap aument a preus de fàbrica: trajos complerts pera senyor y senyora, impermeables, rellotges de tota mena, objectes de joieria moderna, mobles, articles d'ornamentació, bicicletes, motocicletes, màquines de fotografiar, lentes de teatre y milera d'altres objectes.

Dirigiuvos a la

Empresa Alemanya Exportadora Arnold Feuer
Berlin S. W. 48., Friedrichstrasse 27

enviant vostra adressa y un sagell de correu de pesseta (sense enganxar) y a volta de correu rebreu un gran catàleg ab dibuixos y preus.

MALS SECRETS

Curació rápida ab el sistema **I. Paradell** (autor del matafluixos Paradell).
20 anys de práctica en hospitals y en la mera exfarmacia de la Granvía garanteixen el fets.
Fluixos recents y crónics, xancres, llagues y bubons venéreos y sifilítics, afeccions de la pell, herpes, espa, paludisme, impotencia, estorilitat y fluix blanc (de la dona), curació rápida y segura.
CONSULTA GRATIS FARMACIA I. PARADELL
CARRER NOU, 23

ESQUELES MORTUORIES

Se n'admeten pera sa inserció, en aquesta Administració, plassa Santa Agna, 17, fins a les dotze de la nit, y en la imprenta, fins a dos quarts de tres de la matinada.

Ocasió Quadros de bon autor a la tercera part de són valor. Se venen.—Raó: **Brue, 25, porteria.**

Matafluixos

En 3 dies. Mercaders, 27, farmacia

Mestre de pàrvuls

Se'n necessita un de bon hábil pera l'ensenyansa catalana-castellana. Será ben retribuit.
Raó: Vertrallans, 4, primer, segona.

MOTORS

a gas, benzina y petroli

LA FOURMI

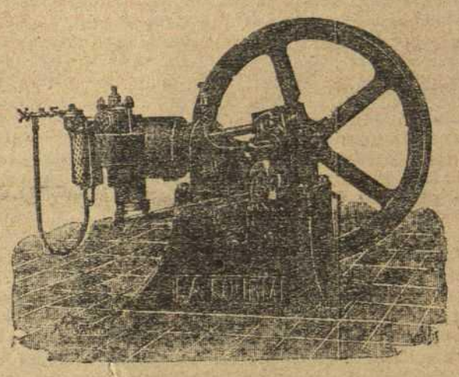

Senzills
Pràctics
Baratos

Els millors pera moure bombes, maquinaria agrícola y petites industries

DAVID FERRER y C.A (S. en C.). Escudellers, 6-Barcelona

CAPSES DE LUXE

Pera casaments y bateixs ab 50 per 100 d'economia
FABRICA Y DESPATX: Carrer de Sant Pau, n.° 38

Vichy Catalá

Aigües minero-medicinals, termals, de temperatura 60°, alcalinas, bicarbonatadas-sódiques. No tenen rival pera'l reumatisme la diabetes y afeccions del estómac, fetge y melsa.
Aquestes aigües de universal renom, se venen sols embotellades y les ampolles duen tots els distintius ab el nom de la Societat Anonima Vichy Catalá. Cridém l'atenció dels consumidors y molt particularment dels malalts pera que no's deixin sorprendre admetent com idéntiques o les nostres aigües altres d'artificials que s'ofereixen en aquest mercat ab noms de fonts imaginaries que son solament marques de fàbrica y no fonts d'origen.
Se venen a tot arreu.—Administració: Rambla de les Flors, 18, entresol.

LA PERMANENT

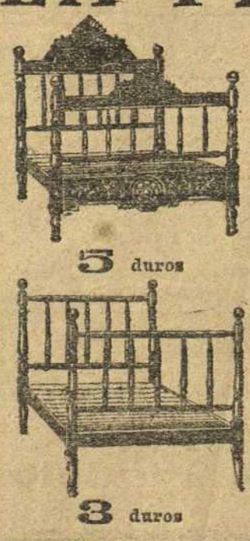

5 duros

3 duros

Gran assortiment en taules de noguera a 4 duros; cadires a 5 duros dotzena; bufets a 10 duros, armaris ab lluna 22 duros, lavabos ab joc a 2 duros; somniers, desde 6 pessetes, y sillons de respaldo tapissat a 18 duros.

Llits pera sommiers. Amplaria 5 palms

Cortinatges confeccionats a 4 duros, de 2 metres ample per 3'10 alt, ab dos panyos, cenefa, sarrell y abassaderas.

4 duros y mitg

3 duros y mitg

7-Plassa Universitat-7

MOBLES DE A. DIRAT

— Exposició permanent de
DORMITORIS, MENJADORS, DESPAIGS, SALONS, etcétera, etcétera
— GRANS MAGATZEMS AB 12 PORTES —
Carrers de Mendizàbal, núm. 30 y Sant Pau, núms. 50, 52 y 54

Elixir antidiabético del doctor Sastre y Marqués

D'éxit el més segur pera curar tan terrible enfermetat, disminuint sempre sa intensitat, purificant la sang, tonificant el sistema nerviós y aminorant, ja la albuminuria, com també la glucosuria en les diabetes insípides. Sa curació se logra ab gran rapidesa.
ESPECILITAT EN ALXAROPS MEDICINALS DOS SIFICATS
De venda: Hospital, 109, cantonada al carrer de la Cadena
BARCELONA

Dr. J. Valls Campaner Malalties del ventrell, fetge y budells. Consulta: Lauria, 47, primer.—De 2 a 4.

Cartró-cuiro pera cobertes

Roviralta y C.a

Carrer Ample, núm. 24, Barcelona

INÒDSBO HUMANITARI

Les persones que sofreixen Neurastenia, Clorosi, Impotencia, Debilitat general, palpitacions del cor, y demés malalties nirvioses, recobraran rápidament la salut per duda ab el **FOSFO GLICO-KOLA** Doménech, que recomanen els metges més eminents.—S'ENTREGARA GRATIS una mostra que ho soliciti del autor *Dr. B Doménech.*—Ronda de Sant Pau, 71, farmacia.—BARCELONA.

PIANOS CHASSAIGNE FRERES

PARIS, 1900: Medalla d'Or
LIEGE, 1905, Diploma d'Honor

AL COMPTAT ✱ A PLASSOS ✱ LLOGUERS

Passeig de Gracia, 84, ent.-BARCELONA